

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' שפות
הפיקוח על הוראת האיטלקית

Italiano

תוכנית הלימודים באיטלקית

לבית הספר העל יסודי | ירושלים

Per la versione italiana del programma

תוכן עניינים

5	פתח דבר
7	רציונל
	א. מבוא: חשיבות לימוד השפה האיטלקית בישראל
	ב. קהילת שוחרי התרבות האיטלקית בישראל
	ג. תוכנית הלימודים - מבנה ותכנים
	ד. הוראת האיטלקית על פי התקן האירופאי להוראת שפות
	ה. דידיקטיקה של הוראת השפה והתרבות האיטלקית
12	מטרות כלליות
13	דרכי הוראה-למידה
14	דרכי הערכה
16	מיומנויות שפה כלליות הנדרשות ברמה של שלוש יחידות לימוד
17	מפרט התכנים לרמה של שלוש יחידות לימוד
22	מיומנויות שפה כלליות הנדרשות ברמה של חמש יחידות לימוד
23	מפרט התכנים לרמה לימוד של חמש יחידות לימוד
27	סרטים וסופרים מומלצים
28	אתרי אינטרנט מומלצים למורים
35	חומרי עזר ומילונים

התאמת תוכנית הלימודים באיטלקית למדיניות הלמידה המשמעותית החל מכיתה י' תשע"ה

תוכנית הלימודים באיטלקית לחטיבה העליונה פותחה על ידי חברי ועדת המקצוע לשפה איטלקית במשרד החינוך. חברי הוועדה:

ד"ר מנואלה קונסוני - יו"ר, ראש היחידה ללימודים איטלקיים, המחלקה ללימודים רומאניים ולטינו-אמריקניים, האוניברסיטה העברית, ירושלים

ד"ר שלמה אלון - מרכז הוועדה, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

ד"ר סימונטה דלה-סטה - מזכ"ל הוועדה, יועצת לענייני תרבות, שגרירות איטליה, תל אביב; יוזמת התוכנית הניסיונית להוראת השפה האיטלקית בחטיבה העליונה של מערכת החינוך בישראל (2006-2011)

עידית בר, ממונה על תכנון קוריקולרי, אגף שפות, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

משה זעפרני, מנהל אגף מורשת במזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

טרזה לורנצי, נספחת תרבות, המכון האיטלקי לתרבות, תל אביב

סילביה לפרי, מורה לאיטלקית, המכון האיטלקי לתרבות, תל אביב

רחל מגנאג', מורה לאיטלקית, המכון האיטלקי לתרבות, תל אביב

ויטו ענו, יו"ר ארגון עולי איטליה; נציג ועדות האיטלקים המתגוררים מחוץ לגבולות איטליה (Comites)

ג'ובאני פילונקה, מנהל המכון האיטלקי לתרבות, חיפה

מעיינה קורינלדי, מתורגמנית, שגרירות איטליה בישראל

ליה ראבלו-דנציג, מורה לאיטלקית, המכון האיטלקי לתרבות, תל-אביב; נטלה חלק בתוכנית הניסיונית להוראת השפה האיטלקית בחטיבה העליונה של מערכת החינוך בישראל ובחיבור ספר הלימוד Amici del Mediterraneo (הייתה חברת ועדה עד נובמבר 2010)

את תוכנית הלימודים כתבו המורות רחל מגנאג'י וליה ראבלו-דנציג בליווי עידית בר ממשרד החינוך, ובליווי סימונטה דלה-סטה ומעיינה קורינלדי משגרירות איטליה, בסיוע המורה סילביה לפרי.

ייעוץ למתווה התוכנית ועקרונותיה מאנשי אקדמיה מאיטליה:

פרופ' אנה קומודי, מומחית לדידקטיקה של שפות מודרניות באוניברסיטה לזרים של פרוג'ה, איטליה
ד"ר ולנטינה מאראסקו, מרצה לשפה ולתרבות איטלקית באוניברסיטה לזרים של פרוג'ה, איטליה

תודות ללוקה אלבאנה, כריסטינה זאנוני ואלסנדרה טרוויזאן, מרצים לאיטלקית מטעם משרד החוץ האיטלקי, לד"ר מיכאל גרינצוויג ולצילה מירון-אילן, האגף לתכנון ולפיתוח תוכניות לימודים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, ולתמר קהת, מדריכה מרכזת של איטלקית במשרד החינוך.

תרגום לעברית: מעיינה קורינלדי

עריכת הלשון: דרורה ועדיה, מרים נחום

עריכה והבאה לדפוס: עידית בר

© כל הזכויות שמורות למשרד החינוך, התשע"ג/2012. עודכן בתשע"ט, 1919

"מעלות" הוצאת ספרים בע"מ, רח' קרליבך 29, תל-אביב, טל' 03-5614121

פתח דבר

מסמך מעודכן זה של תוכנית הלימודים יוצר התאמה בין תכני הלימוד לבין מסגרת שעות ההוראה של תחום הדעת, בהתאם למדיניות הלמידה המשמעותית. בתוכנית זו ישנה הבחנה בין בסיס הידע והמיומנויות (בהיקף של 60 אחוז מהחומר) שיוערך בהערכה חיצונית (# - מסומן בצבע בורדו) לבין התכנים והמיומנויות להרחבה ולהעמקה (בהיקף של 40 אחוז מהחומר) שיוערכו בהערכה פנימית בית ספרית (* - מסומנים בצבע ירוק).

מסגרת הזמן המומלצת ללימוד איטלקית:

כיתה י': 4 ש"ש

כיתה י"א: 5 ש"ש

כיתה י"ב: 6 ש"ש

הערות

לאור החלטת משרד החינוך להבחין בין בסיס הידע והמיומנויות של תחום הדעת שיוערכו בהערכה חיצונית, לבין התכנים והמיומנויות להרחבה והעמקה שיוערכו בהערכה פנימית בית ספרית, יודגש שבתוכנית יושם דגש על הדיבור, ההגייה והקריאה בהערכה חיצונית (בחינה בעל פה), ואילו החומר הדקדוקי וההבעה בכתב (בחינה בכתב) יוערכו בהערכה בית ספרית.

- לאור ההנחיות החדשות של משרד החינוך, ניתן יהיה להיבחן ברמה של 5 יחידות לימוד בלבד, המקבילה לרמת B1 (במיומנות הדיבור) של מסגרת המדד האירופי להערכת שפות - CEFR. ברמה זו התלמידים מסוגלים להבין את המידע העיקרי כאשר משתמשים בשפה סטנדרטית בהירה בנושאים מוכרים כמו בית ספר, שעות פנאי ועוד; מסוגלים להיעזר בשפה ברוב ההתנסויות שסביר שיחוו בעת טיול באיטליה; מסוגלים להתבטא בפשטות ובבהירות בנושאים מוכרים או בתחומי העניין שלהם; מסוגלים לדווח על חוויות ואירועים ולתאר חלומות, תקוות ומטרות, כמו גם לנמק ולהסביר בקצרה.
- הבחינה מחולקת לשני שאלונים - שאלון ברמה של 3 יחידות לימוד, ושאלון נוסף של 2 יחידות לימוד, המשלים לרמה של 5 יחידות לימוד.
- יתאפשר שימוש במילון או בתוכנות תרגום.
- בהערכה החיצונית, אשר תהווה 60 אחוז מהציון הסופי, ייבחנו התלמידים בעל פה. הבחינה תיערך בסוף כיתה י"ב.
- זמן הבחינה: 30 דקות + 20 דקות הכנה מקדימה (לקריאה ראשונה של הטקסט והשאלות ושל רשימת הנושאים לשיחה)
- הבחינה תכלול שני חלקים:

חלק 1 (15 דקות)

1. קריאה בקול רם של פסקה של 5 עד 8 שורות מתוך טקסט שלא נלמד בכיתה (בהיקף של כ-150-200 מילים) ברמה של חמש יחידות לימוד. מקור הטקסט יצוין בסוף הטקסט.
2. מענה על שאלות על הטקסט.
3. מענה על שאלות בהקשר לטקסט, העשויות לכלול קריקטורות, תמונות וצילומים מזמני שיחה, כרטיסיות, מפות של מדינות וערים ועוד.

חלק 2 (15 דקות)

1. התלמידים יציגו ממבחר עבודות (כגון פרוייקטים, יומן רפלקטיבי, תלקיט / תיק עבודות, עבודת חקר ועוד) שנכתבו במהלך לימודי השפה. תינתן לתלמידים אפשרות להציג באמצעות מצגת (PPT).
 2. שיחה חופשית (הצגה עצמית).
- פירוט והסבר מפורט של הרכב הבחינה בעל פה ושל המחווון יינתנו בחוזר מפמ"ר אשר יפורסם בהמשך.

מסמך זה מציג עקרונות, הנחות יסוד ויעדים של תוכנית הלימודים, וכן תכני הוראה והישגים מצופים מן התלמידים בהתאם לרמת הלימוד שנקבעה. המסמך מיועד לסייע למורים, למנהלי בתי ספר ולמפקחים בחטיבה העליונה בבניית התוכנית להוראת השפה והתרבות האיטלקית. התוכנית נועדה לסייע גם לממונים על הכשרת מורים בלימודי השפה, לרכזי המקצוע בבתי הספר, למחברי ספרי הלימוד ולמפתחי עזרי ההוראה (ספרי דקדוק, מילונים, עזרים אור-קוליים, אמצעים דיגיטליים), לבוחנים ולמחברי שאלוני הבחינות.

א. מבוא: חשיבות לימוד השפה האיטלקית בישראל

השפה האיטלקית היא אחת מחמש השפות הנלמדות ביותר בעולם. איטלקית היא השפה הלאומית של איטליה מאז איחודה ב-1861. השפה שגורה כיום בפיהם של שבעים מיליון בני אדם, מהם כשישים מיליון איטלקים החיים באיטליה, וכעשרה מיליון המתגוררים ברחבי העולם. השפה האיטלקית משמשת כלי להכרת המורשת האיטלקית, שחשיבותה רבה בתולדות התרבות המערבית. לימוד האיטלקית מרחיב את האופקים ופותח צוהר אל עולם עתיר מסורות היסטוריות וקדמה מדעית, ואל תרבות עשירה ומגוונת הכוללת אומנות פלסטית וחזותית, ספרות, מוזיקה, אופרה, תיאטרון, קולנוע, אדריכלות, עיצוב, שימור, צילום, אופנה וגסטרונומיה.

למדינת ישראל יש קשרי גומלין רציפים עם איטליה - לא רק בתחום התיירות, כי אם גם בתחומי המדיניות, התרבות, המדע, התעשייה והמסחר. קשר הדוק זה נובע הן מן הקרבה הגיאוגרפית והן מן השורשים ההיסטוריים המשותפים לשתי האומות. מסורת זו הטביעה בשני העמים ערכים דומים, המבוססים על הזהות הים-תיכונית, על המשפחה, על הסולידריות ועל הסובלנות. התנועה הציונית שאבה את השראתה, בין השאר, מהתנועה הלאומית האיטלקית ("ריסורג'ימנטו"), כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהגותם של כמה מאבות הציונות (משה הס, תיאודור הרצל וזאב ז'בוטינסקי). לאור האמור לעיל החליט משרד החינוך לאפשר לתלמידים בחטיבה העליונה בבתי הספר במדינת ישראל לבחור בלימוד השפה האיטלקית. למטרה זאת הוקמה בסוף שנת 2009 ועדת מקצוע לשפה האיטלקית. ועדה זו פיתחה את תוכנית הלימודים ואת המתווה לבחינת הבגרות באיטלקית.

ב. קהילת שוחרי התרבות האיטלקית בישראל

בישראל קיימת קהילה של יהודים ממוצא איטלקי המונה כ-14,000 חברים. חברי הקהילה חיים בכל רחבי הארץ. הם מעורים בכל תחומי החיים במדינה וגאים בשורשיהם התרבותיים האיטלקיים. יש לציין את הקהילה היהודית-איטלקית בירושלים. זו קהילה תוססת וגדולה שחבריה מתקבצים סביב בית הכנסת העתיק, השוכן במרכז העיר ליד המוזיאון הייחודי ע"ש א. ש. נכון לאמנות יהודית איטלקית. כמו כן קיים בישראל ארגון של עולי איטליה. שורשיה של הקהילה האיטלקית בישראל נטועים בקהילה היהודית שהתקיימה באיטליה במשך 2,200 שנה. זו הקהילה היהודית העתיקה ביותר באירופה שקיימה חיי תרבות יהודיים בשילוב עם התרבות האיטלקית. אבני דרך בולטות במורשת התרבותית של יהודי איטליה הן יצירותיהם של רבנים, סופרי סת"ם, מדפיסים, מוזיקאים, אומנים ומשוררים, והיא מזינה מסורות עשירות שתרמו רבות לתולדות היהדות בכללותה. הקהילות היהודיות הגדולות ביותר באיטליה נמצאות כיום ברומא, במילאנו, בפירנצה, בוונציה ובטורינו. הן מונות כ-35,000 יהודים.

לימוד השפה האיטלקית יאפשר לצאצאיהם של ישראלים ממוצא איטלקי להתחבר לשורשיהם, לחקור את תולדות משפחתם, לקרוא מסמכים היסטוריים ולתקשר מילולית עם הקשישים שבבני הקהילה.

הרצון להוריש את השפה והתרבות האיטלקית חי ופועם גם בקרב קהילת יוצאי לוב בישראל (כ-80,000 נפש), שספגו את התרבות האיטלקית בנעוריהם, בתקופה שבה לוב הייתה מושבה של איטליה.

גם העוסקים בתחומי האמנות השונים (מוזיקה, אופרה, תיאטרון, קולנוע, עיצוב), אלו אשר עוסקים בארכיאולוגיה, בשימור יצירות אמנות ובאדריכלות, וכל חובבי התרבות הקלאסית - כל אלה מטפחים את ידיעת השפה האיטלקית בקרב הישראלים.

בנוסף לכך, ישראלים רבים מקיימים קשרים אקדמיים, מדעיים ומסחריים עם איטליה, ועל כן הם לומדים את השפה האיטלקית כדי שתהיה שגורה בפיהם, וגם הם חפצים להנחיל אותה לבני משפחותיהם.

ג. תוכנית הלימודים - מבנה ותכנים

לימוד השפה האיטלקית הוא מקצוע בחירה בחטיבה העליונה (אין הוא מהווה חלופה ללימוד השפות עברית, אנגלית או ערבית, שהם מקצועות חובה). בנוסף ללימוד השפה משולבים בתוכנית תכני התרבות האיטלקית לדורותיה, שכן חשוב ללמוד את השפה האיטלקית בשילוב עם מורשת התרבות העשירה של איטליה. על פי גישה זו ייחשפו הלומדים למגוון טקסטים (כתובים ודבורים) המייצגים את הרבדים השונים של השפה האיטלקית ואת מורשת התרבות האיטלקית.

תוכנית הלימודים באיטלקית כוללת שתי רמות לימוד

✓ 3 יחידות לימוד (רמה בסיסית)

✓ 5 יחידות לימוד (רמה מוגברת)

הלימוד לרמת 5 יחידות לימוד מהווה הרחבה של הנלמד ב-3 יחידות לימוד, הן בתחום השפה והדקדוק והן בתחום התרבות. התחומים הללו קשורים ביניהם בקשר הדוק. מפרט התכנים נחלק לשלושה חלקים: תכנים פונקציונליים, כללי הדקדוק ותכנים נושאים ותרבותיים.

תכנים פונקציונליים

תכנים אלה מציינים את התפקודים התקשורתיים שהתלמידים ירכשו ויתנסו בהם בתהליך הלמידה, ואשר יאפשרו להם להשתמש ביעילות בשפה למטרות שונות ובהקשרים שונים.

כללי הדקדוק

פירוט הידע הדקדוקי שהתלמידים צריכים לרכוש באופן שיטתי באמצעות התכנים הפונקציונליים והנושאים.

אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים

תכנים אלה מציגים את הנושאים שעליהם מתבססת הלמידה בכיתה, והם מהווים מסגרת לביסוסם של התכנים הפונקציונליים ושל כללי הדקדוק. כמו כן, תכנים אלה מרחיבים את אופקיו של התלמיד בתחום התרבות האיטלקית.

ד. הוראת האיטלקית על פי התקן האירופאי להוראת שפות

תוכנית לימודים זו מציגה את הקורפוס המורפולוגי, התחבירי והלקסיקלי ואת המיומנויות התקשורתיות הנדרשות מלומדי השפה האיטלקית בחטיבה העליונה של בתי הספר בישראל.

התוכנית גובשה על בסיס ההנחיות של מועצת אירופה מ-1996, זאת מכיוון שהוראה של כל שפה אירופאית כשפה זרה (בין באירופה ובין בארצות אחרות בעולם) נדרשת להתבסס על העקרונות והקריטריונים שנקבעו במסמכי הוראת שפה אירופאית כשפה זרה.

המטרה הכללית של התוכנית האירופאית ללימוד שפה זרה היא לקבוע תקן אחיד למידת השליטה במיומנויות התקשורתיות בכל שפה אירופאית נלמדת.

התוכנית האירופאית כוללת שלוש רמות ידע שכל אחת מהן נחלקת לשתי רמות (סך הכול שש רמות):

C		B		A	
דובר מומחה		דובר עצמאי		דובר ברמה בסיסית	
C2	C1	B2	B1	A2	A1
מוסמך	אוטונומי	רמה עצמאית	רמה מתקדמת או על סף עצמאות	רמת הישרדות	רמת מגע

תוכנית הלימודים בשפה האיטלקית במערכת החינוך במדינת ישראל מכוונת לרמה B1.

הלומדים במסגרת תוכנית זו נדרשים לדעת/לבצע:

- ✓ פעולות תקשורתיות כגון: פעולות קליטה, הפקה, אינטראקציה ותיווך
- ✓ מיומנויות פונטיות-פונולוגיות
- ✓ קטגוריות דקדוקיות (מורפולוגיות ותחביריות) וארגון השיח
- ✓ מיומנויות תקשורתיות חוץ-לשוניות
- ✓ זיהוי סביבות חברתיות ותרבותיות שאפשר ליישם בהן מיומנויות ופעולות תקשורת
- ✓ מושגים בסיסיים בתרבות ובספרות האיטלקית

ה. זידקטיקה של הוראת השפה והתרבות האיטלקית

תוכנית הלימודים להוראת השפה האיטלקית מתמקדת באקטיביות של הלומדים. אנשי המקצוע שהיו אמונים על פיתוח התוכנית ראו את הלומדים כ"שחקנים חברתיים" הנדרשים להגיע ליעדים (שאינם אך ורק לשוניים) בנסיבות ובהקשרים חברתיים, ואלו באים לידי ביטוי במגוון טקסטים (כתובים או מושמעים).

בהוראת השפה מוצב הטקסט במרכז. כל שיח בעל פה או בכתב בתהליך ההוראה והלמידה הוא בגדר ה"טקסט".

לטקסטים יש תפקידים שונים בחברה (לספר, לתאר, להזמין, להסביר וכדומה) ואפשר לבטא אותם באמצעים שונים: בקול, בטלפון, ברדיו, בטלוויזיה, בקולנוע, במחשב, במכשיר הקלטה, ברמקול, בדפוס, בכתב יד ועוד.

מגוון הטקסטים המוצגים באמצעים השונים נכלל בתוכנית הלימודים באיטלקית, שכן הם מציגים מודלים טקסטואליים הנבדלים זה מזה (בהקשר, במבנה, ברמת העקביות והלכידות ועוד).

ההתייחסות אל הטקסט היא כאל יחידה תקשורתית, שנוצרה באופן ספונטני בידי דוברי השפה כדי להעביר את המסרים הנחוצים לסיפוק הצרכים התקשורתיים של החברה. רצוי שהטקסט שהתלמיד ייחשף אליו במהלך הלימוד יהיה אותנטי ככל האפשר, כדי שהלומד יוכל בהדרגה ובאופן פעיל להבין ולקלוט את מציאות החיים החברתיים באיטליה, להתנהל במדינה באופן עצמאי ולשלוט במודלים לשוניים אקטואליים ההולמים את ההקשר.

באינטראקציה המתרחשת פנים אל פנים, האנשים מקיימים קשר עין זה עם זה ויכולים להפעיל אסטרטגיות תקשורתיות משלימות.

טקסטים בעל פה המועברים בתיווך טכנולוגי (קולנוע, רדיו, טלוויזיה, טלפון, שיחות ועידה וכדומה) מופקים עבור נמען שלעתים אינו יכול להגיב ישירות או יכול לעשות זאת רק ממרחק. לפיכך הם מתאימים להקלטה, להאזנה חוזרת, לצפייה חוזרת, לחלוקה לקטעים, לתמלול ולתרגום תוך-לשוני.

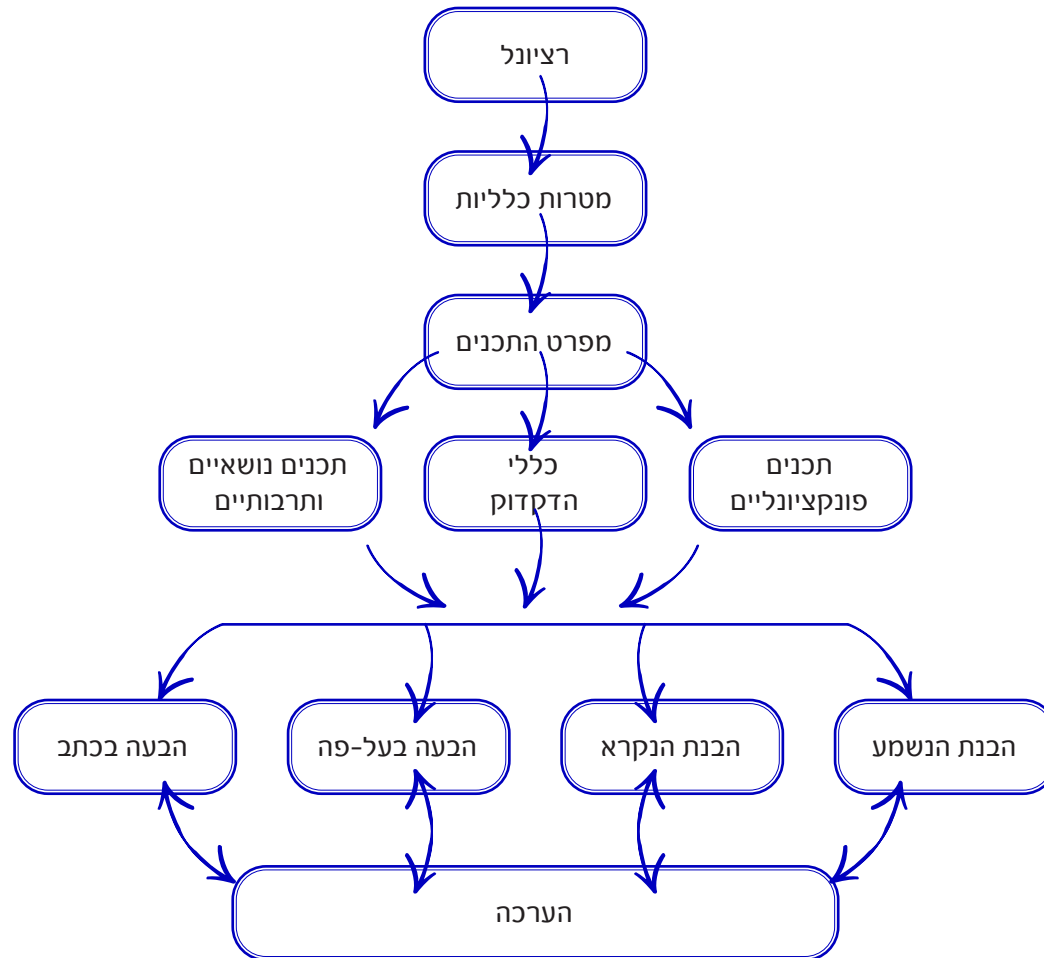
המודולה של העבודה הדידקטית יכולה להתחלק לשני שלבי עבודה: בשלב הראשון, שמטרתו הבנה כללית של הטקסט, מעורבת האונה הימנית של המוח. זהו שלב משחקי, יצירתי, אמנותי, רגשי ומחזיר מוטיבציה. בשלב הזה המורה מסייע לתלמיד, באמצעות אסטרטגיות ייעודיות, להפעיל את המיומנויות הכלליות שרכש על מנת לייצר תקשורת ממשית ולהקל על הבנת הטקסט.

השלב השני, מטרתו הלמידה הלשונית, ומעורבת בו האונה השמאלית של המוח. הוא מתחיל בניתוח של הטקסט על מנת להגיע לפירומו ולהרכבתו מחדש בטכניקות הולמות של הוראת הלשון. זהו הרגע שבו הלומד נדרש להפעיל על התכנים הלשוניים את המיומנויות הלשוניות שרכש בעבר ואת יכולות ההבחנה, ההתעמקות והסינתזה.

להלן תרשים סכמטי של מבנה התוכנית ותכניה:

תרשים מבנה התוכנית

מטרות כלליות

הלומדים:

1. ירכשו מיומנויות אורייניות-תקשורתיות הנדרשות לרכישת השפה ולהפנמתה: הבנת הנקרא, הבנת הנשמע, הבעה בעל פה והבעה בכתב.
2. ירכשו ידע ביסודות הלשון האיטלקית ובדקדוקה כחלק בלתי נפרד מרכישת השפה.
3. יוכלו לקיים קשרים ודיאלוגים בסיסיים עם דוברי איטלקית.
4. יפתחו מודעות לכך שדוברי שפות שונות משתמשים בביטויים שונים כדי להביע את אותו הרעיון.
5. יכירו את התרבות האיטלקית העשירה על ביטוייה השונים: אמנות, תיאטרון, קולנוע, מוסיקה, אופרה ועיצוב.
6. יכירו היכרות ראשונית את הספרות האיטלקית הקלאסית שהיא אחד מיסודות התרבות המערבית.
7. יפתחו מוטיבציה להמשיך ללמוד את השפה האיטלקית, להרחיב את ידיעותיהם בה ובתרבותה, ולהכיר את מנהגיהם ואורחות חייהם של האיטלקים.
8. יפתחו בעקבות לימוד השפה האיטלקית רגישות, הבנה וסובלנות כלפי בני עמים אחרים ותרבותם.

דרכי הוראה-למידה

1. יש לפתח בהדרגה את ארבע מיומנויות השפה: הבנת הנשמע, הבעה בעל פה, הבנת הנקרא והבעה בכתב.
2. עקרונות וכללי הדקדוק של השפה יילמדו בהקשר טקסטואלי ומתוך גישה פונקציונלית המעמידה במרכז את טיפוח הכשירות הלשונית של התלמידים: הרחבת אוצר המילים; שיפור ההבעה בעל-פה, ההבעה בכתב וההבנה של הטקסטים; שימוש תקין בלשון- הגייה, כתיב, תחביר ומשמעות.
3. הקניית השפה תיעשה בהדרגה, והלימוד ייבנה בצורה ספירלית: כל שלב יתבסס על שלב קודם וירחיב אותו, וכך ילכו ויתפתחו באופן הדרגתי הכישורים הלשוניים.
4. בהתאם לעיקרון הלימוד הספירלי יש לחזור ולתרגל את אוצר המילים שנלמד בשיעורים הקודמים ואת כללי הדקדוק ולהרחיבם משיעור לשיעור.
5. תכני הלימוד ייבחרו בהתאם לגיל הלומדים ולתחומי ההתעניינות שלהם ויהיו רלוונטיים, משמעותיים ואקטואליים עד כמה שניתן.
6. יש לעודד לימוד פעלתני המשלב משחקים לימודיים, עבודה אישית או קבוצתית, עבודות חקר ומיזמים (פרויקטים) בתהליך הלמידה, כדי לעורר בתלמידים סקרנות ומוטיבציה לחפש מידע ולהרחיב את ידיעותיהם בשפה האיטלקית ובתרבותה.
7. בתהליך ההוראה והלמידה תפותח הלמידה האוטונומית של הלומדים, במטרה להביאם ליכולת לימוד עצמי.
8. יש לעודד למידת עמיתים: למידה המתרחשת בקבוצה של לומדים סביב נושא משותף. בלמידה כזאת כל חבר בקבוצה הוא שותף, לומד וחוקר. למידה זו מפתחת תחושה של שותפות, אחריות, כבוד לזולת ואכפתיות.
9. יש לשלב אמצעי למידה מתקדמים של תקשוב ולמידה מרחוק, זאת כדי להפוך את הלמידה לחווייתית ורלוונטית יותר. למידה כזו מאפשרת עניין, עבודה עצמית, יצירתיות ולימוד המותאם לתחומי העניין שלו ולרמתו של כל תלמיד.
10. יש לחזק את הקשר בין הנלמד באיטלקית לבין תחומי דעת משיקים (למשל אמנות, קולנוע או היסטוריה) וליצור זיקה מפרה ביניהם.
11. יש לשלב במסגרת לימודי האיטלקית למידה חוץ כיתתית (סיורים באתרי מורשת איטלקית, מוזיאונים, בתי כנסת איטלקיים עתיקים ופעילות העשרה)
12. יש להתאים את דרכי ההוראה לצורכי התלמידים ולהיות ערים לשונות ביניהם.

דרכי הערכה

ההערכה היא חלק בלתי נפרד מתהליך ההוראה והלמידה, אך היא אינה מטרה בפני עצמה. הערכת ההישגים על פי גישת ההערכה המסורתית הייתה מכוונת בעיקר לצרכים של הערכה מסכמת, הערכה הקובעת את רמת ההישגים של התלמידים בסוף תהליך הלמידה.

שילוב ההערכה המעצבת בתהליך ההוראה נותן למורה ולתלמידים משוב לצורך שיפור ההוראה והלמידה. ההערכה המעצבת מבוססת על קביעת תחנות מסוימות במהלך השנה שבהן הלומד או קבוצת הלומדים יידרשו להציג תוצרי ביניים, לקראת התוצר הסופי שיוצג בסוף השנה. הערכה זו מסייעת למורים ולתלמידים להעריך התקדמות, לבצע רפלקציה וביקורת ולהגדיר משימות ויעדים נוספים תוך כדי למידה, כדי להגיע להישגים הנדרשים.

הן עבור המורים והן עבור התלמידים, הערכת הישגי התלמידים צריכה להיות חלק מהלמידה השוטפת וממאמץ מתמשך של השקעה ושיפור. שימוש במגוון כלי הערכה מאפשר להעריך את הישגי הלומדים בנקודות זמן שונות, ולהתוות למורה את דרכי ההוראה המתאימות ללומדים, תוך התחשבות בשונות ביניהם - יכולותיהם, האינטליגנציות השונות שבהן בורכו, תחומי העניין וסגנונות הלמידה שלהם.

על ההערכה להיות בונה, מחזקת ומאפשרת צמיחה ושינוי. לשם כך יש לשלב במרכיבי ההערכה גם "הערכה עצמית" של התלמיד. בהערכה זו מדרג הלומד את הרמה, את הערך ואת האיכות של תוצרי הלמידה שלו במהלך השנה. הערכה זו מעודדת את הלומד להיות שותף פעיל ותורמת לתחושת המסוגלות שלו וללקיחת אחריות על תהליך הלמידה.

הדיאלוג בין המורים לבין התלמידים מלווה את כל תהליך ההוראה.

ניתן להעריך את תהליך למידת השפה בכלים הבאים:

מטלות ביצוע/משימות רלוונטיות, הנוגעות לחיי היום יום של התלמידים

תלקיט (פורטפוליו)

בחנים ומבחנים

בכלים אלה אוספים הלומדים והמורים ראיות על תהליכי הלמידה, ובאמצעותם גם מעריכים את הבנת החומר הנלמד, מסיקים מסקנות ומיישמים אותן כדי לקדם את ההישגים. הכלים להערכה יכולים להשתנות, אך חשוב להקפיד על מהלכי הערכה ומשוב רציפים לאורך תהליך הלמידה וההוראה, הן כדי שהתלמידים יוכלו להעריך את התקדמותם ואת שליטתם בחומר, והן כדי לאפשר למורים משוב לדרך ההוראה.

מטלות ביצוע/ משימות רלוונטיות:

נושאי מטלות הביצוע או המשימות יתבססו על התכנים שנלמדו בכיתה ועל נושאים הקרובים לעולמם של הלומדים. מטלות ומשימות אלה יאפשרו ללומדים להבנות ידע חדש תוך הפעלת חשיבה ביקורתית ויצירתיות, ויהיו חלק מתהליך מתפתח של למידה משמעותית.

דוגמאות לתוצרים של מטלות ביצוע/משימות:

- ✓ עריכת ראיון מובנה עם דובר איטלקית והגשת דוח סיכום
 - ✓ הכנת מצגות מולטימדיה/סרטונים בנושא שהלומדים יבחרו, רצוי בתחום התרבות האיטלקית
 - ✓ הצגת תערוכה (תמונות, צילומים ועוד) שיוצגו בה נושאים נבחרים מהתרבות האיטלקית
 - ✓ הכנת משחקים לימודיים לפי נושאים (צבעים, מספרים, הפכים ועוד)
 - ✓ העלאת הצגה על נושא שנלמד בכיתה
 - ✓ כתיבת חיבור בנושא מוגדר מראש או בנושא פתוח
 - ✓ עבודת חקר בתחום השפה ו/או התרבות האיטלקית
- המורה ינהל דיאלוג מתמיד עם תלמידיו ויכוון אותם בשלבי הכנת המטלות.

תלקיט (פורטפוליו):

התלקיט הוא אוסף של עבודות התלמידים שנעשו במהלך הלימוד. אוסף זה משקף את מאמצייהם, את מידת התקדמותם ואת הישגיהם של הלומדים בתהליך רכישת השפה.

אפשר לכלול בתלקיט שיעורי בית, דפי עבודה, עבודות כתובות, מוקלטות או מצולמות, חיבורים, מצגות מולטימדיה ועוד. התלקיט הוא אמצעי המשמש גם את המורים וגם את התלמידים להבנת התהליך החינוכי האישי שהתלמיד עובר. הוא משמש גם כלי חינוכי לעידוד התלמידים לקבל אחריות על למידתם.

בחנים ומבחנים:

הבחינות והמבחנים ייערכו הן בכתב והן בעל פה. מטרתם להעריך את הישגי התלמידים בנקודות זמן שונות בתהליך רכישת השפה האיטלקית. המבחנים יכללו שאלות מגוונות כדי לבדוק את השליטה בתכנים שנלמדו ובכישורי שפה וחשיבה, שהם חלק בלתי נפרד מתהליך הלמידה. ניתוח תוצאות המבחנים ישקף למורה את מידת יעילות תהליך ההוראה, ולתלמיד - את נקודות החוזק והחולשה שלו, דבר שיסייע לו להתמקד בתחומי השפה שהוא עדיין לא שולט בהם.

מיומנויות שפה כלליות הנדרשות ברמת לימוד של שלוש יחידות

תלמיד הלומד את השפה האיטלקית ברמה של שלוש יחידות לימוד ישלוט במיומנויות השפה הנחוצות לתקשורת בסיסית בתחומי הפעולות היומיומיות: החיים בבית הספר, בבית, במשפחה ובעיר, תרבות הפנאי, צפייה בקולנוע ובטלוויזיה; חברים, היכרות חדשות, נסיעות.

להלן המיומנויות הנדרשות בארבע אופנויות השפה:

- 1. הבנת הנשמע:** הלומדים יאזינו לטקסטים דבורים קצרים הלקוחים משגרת חיי היום-יום. הטקסטים יושמעו במהירות דיבור בינונית-נמוכה ובמבטא איטלקי מקורי ככל האפשר. רצוי שהטקסטים שייבחרו יהיו אותנטיים, מגוונים, וייבחרו ממשלבים שונים. למשל: דיאלוגים; שיחות טלפון; הצגת עובדות ואנשים; תיאור של אירועים, חפצים ובני אדם; סיפורים קצרים; פרסומות וכדומה.
הלומדים יהיו מסוגלים להבין את משמעותו הכללית של הטקסט הנשמע ואת מטרתו, לזהות את המסר המרכזי ובאופן חלקי גם את המסרים המשניים. כמו כן, יבינו וישננו את המילים הנדרשות להעשרת אוצר המילים בשפה. מומלץ להשמיע את הטקסטים פעמיים, באסטרטגיות מתאימות, כדי שהלומדים יוכלו להבין את משמעותן של מילים לא מוכרות בטקסט בדרך של אינדוקציה - הבנה מתוך הקשר.
- 2. הבנת הנקרא:** הלומדים יוכלו לקרוא ולהבין טקסטים כתובים קצרים: לוחות זמנים של רכבות ואוטובוסים, מודעות, תפריטים, שילוט דרכים, פרסומות, שאלונים, הודעות קצרות, ידיעות קצרות מן העיתונות, כתבות קצרות ממגזינים של בידור, כתוביות לתמונות ואיורי קומיקס פשוטים. כדי לסייע ללומדים להבין את הטקסטים רצוי להציג בפניהם טקסטים כתובים המלווים בתמונות, באיורים או בקריקטורות.
- 3. הבעה בעל פה:** הלומדים ידעו להציג את עצמם, להציג אדם אחר, לספר על עצמם ועל משפחתם, להביע הסכמה והתנגדות באופן בסיסי, לבקש מידע קצר ולספק אותו, להביע צרכים ורצונות, להודות, להיפרד. כמו כן, יידעו לתאר באופן בסיסי חפצים, בעלי חיים, אנשים ואירועים מסביבת חייהם היום-יומית. יש לחתור לכך שהשפה המדוברת של הלומדים תהיה מורכבת ממשפטים קצרים ופשוטים, אך בעלי לכידות פנימית ועקביות.
- 4. הבעה בכתב:** הלומדים ידעו לכתוב מסרים וטקסטים קצרים הקשורים לנושאים שנלמדו בכיתה, בעיקר טקסטים תיאוריים וסיפוריים הנוגעים לאירועים, לאנשים או לחפצים מסביבת חייהם היום-יומית.
כמו כן ידעו הלומדים לכתוב גלויה, מסרון (SMS) או מכתב קצר.

מפרט התכנים לרמת לימוד של שלוש יחידות

התוכנית ללימוד השפה האיטלקית ברמה של 3 יחידות לימוד כוללת שלושה תחומים עיקריים:

- תכנים פונקציונליים
 - כללי הדקדוק
 - אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים
- יש לתת את הדעת על כך שהקשרים בין התכנים הפונקציונליים לבין כללי הדקדוק צריכים להיות גמישים, מתוך הבנה כי אותה פונקציה יכולה להתממש על ידי רכיבים לשוניים שונים, וכי רכיב לשוני אחד יכול לשמש לפונקציות שונות.
- כללי הדקדוק מוצגים לפי סדר היררכי מסוים, אך גם סדר זה הוא גמיש, ועל המורים להתאימו לסגנונות הלמידה של התלמידים ולרמת שליטתם בשפה.

מטרות אופרטיביות בתחום המיומנויות הלשוניות:

הבנת הנשמע

הלומדים:

- # יבינו הוראות פשוטות של המורה בכיתה
- # יאזינו לטקסטים פשוטים הקשורים לנושאים הנלמדים בכיתה ויבינו אותם

הבעה בעל-פה

הלומדים:

- # ישוחחו על הנושאים הנלמדים בכיתה במשפטים קצרים ופשוטים
- # יספרו על עצמם ועל בני משפחתם (גיל, עיסוק וכדומה) ויבקשו מידע על אחרים
- # יתארו במשפטים פשוטים פעולות שגרתיות שהם מבצעים בחיי היום-יום
- # יביעו העדפות וטעמים אישיים
- # ישתמשו בביטויי נימוס מקובלים בהקשרים הנכונים
- # יתארו מראה חיצוני של אנשים ואת צורתם של חפצים
- # יתארו מיקום של חפצים (למשל: מעל, מתחת ל-...)
- # יביעו משפטים שמשולבים בהם מושגי זמן ותדירות

חזרה לתוכן

הבנת הנקרא

הלומדים:

- # יקראו טקסטים כתובים פשוטים וקצרים בנושאים מגוונים ויבינו אותם
- # יקראו טקסטים ששזורים בהם הנושאים הדקדוקיים שנלמדו, ויבינו אותם
- # יכירו צורות פנייה שונות (רשמית ולא רשמית) בכתב

הבעה בכתב

הלומדים:

- # יכתבו נתונים אישיים על עצמם
- * ירכיבו וישלימו משפטים בעזרת אוצר מילים נתון
- # יכתבו הודעות ומסרים קצרים ופשוטים (רשמיים ולא רשמיים) תקינים מבחינה לשונית

מטרות אופרטיביות בתחום התרבות

הלומדים יכירו:

- * אתרי תיירות מפורסמים באיטליה
- * אמצעי תחבורה באיטליה
- * את תרבות הקפה האיטלקית
- * את התחביבים והרגלי תרבות הפנאי של בני נוער באיטליה
- * את הרגלי הסעודה של האיטלקים
- * את החגים העיקריים באיטליה
- * את עולם האופנה האיטלקי
- * זמרים ושירים איטלקיים מפורסמים

אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים	כללי הדקדוק	תכנים פונקציונליים
<ul style="list-style-type: none"> • החיים בבית הספר • הבית • עריכת קניות: במכולת, במרכול, בבית מרקחת • חיי היום-יום • ימי השבוע • חודשי השנה • עונות השנה • נסיעות באיטליה: אמצעי התחבורה, • רכישת כרטיסים, הזמנת מקומות • מזג האוויר 	<ul style="list-style-type: none"> • האלף בית: דרכי הגייה וכתובה בשפה האיטלקית • המספרים • כינוי גוף בתפקיד נושא; השימוש בגוף שני או בגוף שלישי בפנייה של כבוד. • זמן הווה פשוט של הפעלים, essere, avere, abitare, chiamarsi • שמות עצם: זכר ונקבה • הכינויים הרומזים questo/quello • פונטיקה וכתוב: כיצד כותבים... (תבניות מקובלות לבקשת מידע) • זמן הווה פשוט של פעלים רגילים • ה"א הידיעה • משפטי חיווי, מילות שאלה ושליה • השימוש במיליות היחס da, a, in בצירוף שמות ערים, מחוזות ומדינות • שמות פרטיים של בנים ובנות • שמות תואר הקשורים לארץ מוצא (למשל: איטלקי, ישראלי...) • התאמה בין שם עצם לשם תואר (זכר/נקבה, יחיד/רבים) • * "יש", "ישנם" c'è, ci sono 	<ul style="list-style-type: none"> • לברך לשלום בפגישה ובפרידה • להציג את עצמן ואחרים • לפנות אל אדם אחר • להציג חפצים בבית ובכיתה • לשאול כדי לקבל מידע • לתאר פעולות שגרתיות בבית הספר ומחוצה לו במהלך השבוע/השנה • לציין את ימי השבוע וחודשי השנה • לשוחח על מזג האוויר

תכנים פונקציונליים	כללי הדקדוק	אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים
<ul style="list-style-type: none">להביע העדפותלהגדיר מיקום של חפצים (למשל: מעל, מתחת ל-, מול ועוד)	<ul style="list-style-type: none">פעלים המסתיימים ב-care וב-gareפעלים ב-iscoכינוי גוף "סתמי" (una, un))פעלים חריגים: stare, fare, andare, venireמילות יחס פשוטות וצירופי יחס מורכבים (כגון: al, alla, dal, dalla)	<ul style="list-style-type: none">איטליה היפה: הכרת כמה אתרי תיירות חשוביםעיר וטבע: הכרת הערים החשובות ביותר והפארקים הלאומייםטיול באחת מערי איטליה, (לדוגמה: רומא, פירנצה, ונציה)הגיאוגרפיה של איטליה
<ul style="list-style-type: none">להציג פרטים אישיים(למשל: גיל, מקצוע, מקום מגורים)לדבר על בני המשפחהלתאר מראה חיצוני של אדםלערוך השוואות	<ul style="list-style-type: none">ביטויים שכיחים הכוללים את הפועל fareמילות יחס בסיסיות (רשימה כללית)כינויי קניין וכינויים רומזים	<ul style="list-style-type: none">תרבות הקפה באיטליה: הרגלים איטלקיים והשוואות עם תרבויות אחרותמקצועות ועיסוקיםהמשפחה האיטלקית: נקודות דמיון ושוני עם המציאות הרב-תרבותית בישראל
<ul style="list-style-type: none">להציע דבר-מהלהסכים או לסרבלבקש דבר שנדרשים לו (למשל: לבקש שירות)להביע רצוןלהביע מחויבות או צורךלבקש רשותלהביע טעם אישי	<ul style="list-style-type: none">עוד פעלים חריגים בזמן הווה: uscire, sapere, bere, rimanere וכדומהזמן הווה פשוט של הפעלים המודאליים (potere, dovere, volere) והשימוש בהםביטויי יחס מורכבים (לדוגמה: nel, nella)היכרות עם הפועל piacere(mi piace / mi piacciono)	<ul style="list-style-type: none">הזמנה בבית קפה ובמסעדההרגלי הסעודה של האיטלקים

תכנים פונקציונליים	כללי הדקדוק	אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים
<ul style="list-style-type: none"> לשוחח על סדר היום לשוחח על תרבות הפנאי (תחביבים) לציין את השעה 	<ul style="list-style-type: none"> זמן הווה פשוט של פעלים חוזרים והדדיים (alzarsi, svegliarsi, vestirsi, lavarsi, incontrarsi, vedersi, baciarsi) תיאורי זמן (לפני, אחרי, אחר כך, בינתיים) ותיאורי תדירות (תמיד, לעתים קרובות, לעולם לא) שעות ולוחות זמנים 	<ul style="list-style-type: none"> תרבות הפנאי של צעירים בישראל ובאיטליה (השוואה, דומה ושונה) המוזיקה האיטלקית: שירים וזמרים מפורסמים
<ul style="list-style-type: none"> לפנות לאדם בדרך רשמית/לא רשמית 	<ul style="list-style-type: none"> כינויי מושא, צורת הפנייה הרשמית (La ringrazio) מילית המקום - ci שמות תואר, תיאורים (למשל: מעט, הרבה...) צורת העבר הקרוב (passato prossimo) של פעלים רגילים - מושגים ראשונים 	
<ul style="list-style-type: none"> לספר על חוויות ואירועים מן העבר לבקש מאדם אחר שיספר חוויות 	<ul style="list-style-type: none"> העבר הקרוב: צורות ושימושים וכן התאמה במין ובמספר השימוש בפועל essere לעומת הפועל avere כפעלי עזר בבניית העבר הקרוב. התאמת הבינוני במין ובמספר ביטויי זמן בעבר (למשל: אתמול, שלשום..) 	<ul style="list-style-type: none"> החגים העיקריים באיטליה והמאכלים המסורתיים חגי ישראל לפי מסורת יהודי איטליה
<ul style="list-style-type: none"> להביע בחירות והעדפות אישיות 	<ul style="list-style-type: none"> צורת העבר הקרוב של פעלים חוזרים צורת העבר הקרוב של mi piace, mi piacciono 	<ul style="list-style-type: none"> האופנה והעיצוב האיטלקיים צבעים

מיומנויות שפה כלליות הנדרשות ברמת לימוד של חמש יחידות

ברמת לימוד של חמש יחידות לימוד נדרשים התלמידים לפתח מיומנויות מתקדמות, בנוסף למיומנויות שרכשו בלימוד ברמה של שלוש יחידות לימוד. יש לערוך חזרה נרחבת על התכנים שנלמדו ברמה של שלוש יחידות לימוד (הן התכנים הפונקציונליים והן כללי הדקדוק), כדי לבסס את הידע והשליטה של הלומדים במיומנויות השפה.

להלן המיומנויות הנדרשות בארבע אופנויות השפה:

- 1. הבנת הנשמע:** הלומדים יבינו טקסט שהקראתו (במבטא איטלקי מקורי ככל האפשר) אורכת שתיים-שלוש דקות. לעיתים, על פי כישורי הלומדים, יש צורך להקריא שוב את הטקסט. הטקסטים ייבחרו ממקורות שונים (רדיו, טלוויזיה, עיתונות, פרסומות, סצנות מתוך סרטים, שיחות טלפון קצרות וכדומה).
- 2. הבעה בעל-פה:** הלומדים יוכלו להציג את עצמם ולתאר את שגרת יומם, לספר על בני משפחתם, על עיסוקיהם, על תוכניותיהם; הם יידעו לתאר אירועים וחוויות שאירעו בעברם, ולשאול אנשים על אירועים שאירעו בעברם. הם יידעו גם להציג בדרך נכונה מעשים וחפצים; הלומדים יידעו לבקש הבהרות לגבי מידע לא מובן; יידעו כיצד לפתוח בשיחה ולפנות פנייה נאותה אל אנשים, תוך שימוש במילות נימוס המקובלות בשפה האיטלקית.
- 3. הבנת הנקרא:** הלומדים יוכלו לקרוא ולהבין טקסטים ממקורות שונים הכתובים במשלבים שונים, כגון: מכתבים, פרסומות, ידיעות קצרות מן העיתונות היומית וממגזינים, קומיקס, הודעות, אי-מיילים, לוחות זמנים, תפריטים, שאלונים, טפסים, הוראות שימוש בתרופות, מרשמים רפואיים, מתכונים. רמת הקושי של הטקסטים אמורה להיות בינונית-נמוכה, וחשוב שהם יתאפיינו בלכידות פנימית ובעקביות הודות למשפטים משועבדים ברורים, שמשולבות בהם מיליות שכיחות, למשל: וכן, אבל, לעומת זאת, מפני ש-, שכן, לשם, גם אם וכדומה. הלומדים יהיו מסוגלים להבין את המסר המרכזי ואת המסרים המשניים בטקסט ולהבין את כוונת כותב הטקסט.
- 4. הבעה בכתב:** הלומדים יידעו לכתוב פסקאות קצרות המורכבות משניים-שלושה משפטים הקשורים ביניהם. כמו כן, יידעו לכתוב חיבורים קצרים על נושאים שנלמדו בכיתה, כגון: חיי היום-יום שלי, המשפחה שלי, העיר שלי ועוד.

מפרט התכנים לרמה של חמש יחידות לימוד

התוכנית בתחומי השפה והתרבות לרמה של חמש יחידות לימוד (כמו גם ברמה של שלוש יחידות לימוד) כוללת שלושה תחומים עיקריים:

- תכנים פונקציונליים
- כללי הדקדוק
- אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים

יש לשוב ולציין שהתכנים הנלמדים ברמה זו מתבססים על התכנים שנלמדו ברמה של שלוש יחידות לימוד ומרחיבים אותם.

יש לתת את הדעת לכך שהקשרים בין התכנים הפונקציונליים לבין כללי הדקדוק צריכים להיות גמישים, מתוך הבנה כי אותה פונקציה יכולה להתממש על ידי רכיבים לשוניים שונים, וכי רכיב לשוני אחד יכול לשמש לפונקציות שונות.

כללי הדקדוק מוצגים לפי סדר היררכי מסוים, אך גם סדר זה הוא גמיש, ועל המורים להתאימו לסגנונות הלמידה של התלמידים ולרמת שליטתם בשפה.

מטרות אופרטיביות בתחום המיומנויות הלשוניות:

הבנת הנשמע

הלומדים:

- # יבינו הוראות שונות של המורה בכיתה ומחוצה לה
- # יבינו את המשמעות הכללית ואת הרעיונות המרכזיים של טקסטים דבורים
- # יוכלו לדלות פרטים רלוונטיים מטקסטים דבורים ויבינו את רצף האירועים המתוארים בהם

הבעה בעל-פה

הלומדים:

- # יענו תשובות תקינות מבחינה לשונית על שאלות בנוגע לחומר הנלמד
- # ישתתפו בשיח על נושא שנלמד בכיתה
- # יתארו את סביבת מגוריהם
- # יתארו אנשים, מקומות, חפצים ואירועים
- # ישוחחו על פעילויותיהם ועל תוכניותיהם בעתיד
- # יביעו העדפות/בחירות שלהם ושל אחרים
- # יביעו רגשות שונים
- # יביעו דעה אישית בנושא נדון

- # ישוחחו על נושאים הקרובים לעולמם
- # יתארו חוויות אישיות מן העבר
- # יעלו זיכרונות מן הילדות
- # יתארו מאפיינים של דמויות המוצגות בטקסטים נלמדים
- # יערכו ראיון מובנה על נושא שנלמד בכיתה
- # יתארו פעולות שהם מבצעים בהווה

הבנת הנקרא

הלומדים:

- # יקראו ויבינו טקסטים כתובים במגוון נושאים
- # יקראו ויבינו טקסטים ששזורים בהם הנושאים הדקדוקיים שנלמדו
- # יקראו ויבינו כותרות של עיתונים
- # יכירו קטעים נבחרים מתוך יצירות ספרותיות
- # ישתמשו בחומרי עזר, כמו מילונים, כדי לפענח ולהבין טקסטים שונים

הבעה בכתב

הלומדים:

- # יכתבו הודעות ומסרים רשמיים ולא רשמיים תקינים מבחינה לשונית
- # יכתבו חיבורים על נושאים מוגדרים שנלמדו

מטרות אופרטיביות בתחום התרבות

הלומדים:

- * יתוודעו לאמנות ולקולנוע האיטלקי
- * יכירו יצירות מן הספרות האיטלקית
- * יכירו שמות מאכלים ודברי מתיקה איטלקיים מסורתיים
- * יכירו היכרות ראשונית את האירועים הבולטים בתולדות איטליה
- * יכירו היכרות ראשונית את תולדות יהודי איטליה
- * יכירו את ענפי הספורט הפופולריים באיטליה
- * ישוו בין מנהגים שונים ומסורות תרבותיות שונות

תכנים פונקציונליים	כללי הדקדוק	אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים
<ul style="list-style-type: none"> לתאר את סביבת המגורים לתאר את הבית, החדרים, הריהוט והחפצים שבהם לפרט את מקצועות הלימוד 	<ul style="list-style-type: none"> חזרה על כללי הדקדוק שנלמדו ברמת שלוש יח"ל והטמעתם 	<ul style="list-style-type: none"> המגורים - הבית, השכונה והעיר בית הספר: שמות המקצועות הנלמדים
<ul style="list-style-type: none"> להביע רצונות וצרכים להביע הפתעה להביע ספק להביע שביעות רצון/אי-שביעות רצון להביע שמחה 	<ul style="list-style-type: none"> הפועל stare בצירוף ההווה המתמשך (stare+gerundio) 	<ul style="list-style-type: none"> איטליה היפה: הכרת יצירות אמנות ומוזאונים החגים האזרחיים והדתיים באיטליה: ראש השנה האזרחית, הקרבנל, חג הפסחא, יום איחוד איטליה (17 במרץ), יום השנה לשחרור (25 באפריל), יום הרפובליקה (2 ביוני), חג המולד
<ul style="list-style-type: none"> לשוחח על מאכלים שונים להביע העדפות: מאכלים אהובים 		<ul style="list-style-type: none"> סיור בשוק: שמות של ירקות ופירות שמות של מאכלים דברי מתיקה מסורתיים של החגים האיטלקיים: קיאקרה בקרבנל, קולומבה בחג הפסחא, פנטונה בחג המולד, טרוונה
<ul style="list-style-type: none"> לתאר אנשים - מראה חיצוני ואופי 		<ul style="list-style-type: none"> ההיסטוריה של איטליה על קצה המזלג: תולדות חצי האי האיטלקי ובפרט הרנסאנס, הריסורג'ימנטו (גריבלדי, מאציני, קאבור); מאיחוד איטליה עד הפשיזם; מתום מלחמת העולם השנייה עד המאה העשרים ואחת תולדות יהודי איטליה (בקיצור) סיפורים על דו-קיום בין מוסלמים ובין יהודים בסיציליה בימי הביניים הקרנבלים המפורסמים ביותר באיטליה

תכנים פונקציונליים	כללי הדקדוק	אוצר מילים ותכנים נושאים ותרבותיים
<ul style="list-style-type: none">לתאר פריטי לבוש	<ul style="list-style-type: none">שימוש בכינויי מושא בעבר הקרוב	<ul style="list-style-type: none">בחנות בגדיםהכרת הקולנוע האיטלקי: צפייה בסצנות אחדות מסרטים של במאים איטלקים, סרטים שעלילתם מתרחשת באיטליה או סרטים איטלקיים הנוגעים בנושאים יהודיים (ראו רשימת סרטים מומלצים)
<ul style="list-style-type: none">לספר על עלילה של טקסט שנלמד (בקצרה)להעלות זיכרונות ילדותלדבר על שינוייםלדבר על הרגלים אישייםלספר על בילוי בחופשה	<ul style="list-style-type: none">זמן עבר מתמשך (imperfetto): צורות ושימושים עיקרייםביטויים הקשורים לשימוש בזמן עבר מתמשך	<ul style="list-style-type: none">סיפור ילדים קצר, או קטעים מתוך סיפורי ילדות, או קטעים קצרים מתוך יצירותיהם של כותבים קלאסיים ומוזרניים ובהם סופרים יהודים איטלקים ידועים (ראו רשימת סופרים מומלצים)
<ul style="list-style-type: none">לספר על אירועים שקרו בעברלתאר יחסיות בין הפצים ובין אנשים (למשל, יותר גדול מ-, הכי גדול)	<ul style="list-style-type: none">זמן עבר הקרוב לעומת עבר מתמשךערך היתרון וההפלגה	<ul style="list-style-type: none">האמנות והמדע "על קצה המזלג": מליאונרדו דה וינצ'י עד מיכלאנג'לו, מגלילאו עד מרקוני
<ul style="list-style-type: none">לספר על התוכניות לעתידלערוך תחזיותלהבטיח הבטחותלנסח הוראות	<ul style="list-style-type: none">הכרה של פעלים בזמן העתידהציווי: צורות ושימושים	<ul style="list-style-type: none">ענפי הספורט הפופולריים ביותר באיטליה, כגון: כדורגל, רכיבה על אופניים (מירוץ ג'ירו ד'איטליה)חגיגות מסורתיות ופולקלור איטלקי

סרטים וסופרים מומלצים

סרטים מומלצים (לצפייה בסצנות מהם):

- ✓ "יומני היקר" של נני מורטי
- ✓ "תחרות בלתי הוגנת" של אטורה סקולה
- ✓ "הגן של פינצי קונטיני" של ויטוריו דה סיקה
- ✓ "המשפחה" של אטורה סקולה
- ✓ "קסם הנעורים" של מרקו טוליו ג'ורדאנה
- ✓ "החיים יפים" של רוברטו בניני
- ✓ "סינמה פרדיסו" של ג'וזפה טורנאטורה

סופרים איטלקיים מומלצים:

- ✓ ניקולו אמאניטי
- ✓ איטלו קלווינו
- ✓ ארי דה לוקה
- ✓ אוריאנה פלאצ'י
- ✓ נטליה גינזבורג
- ✓ פרימו לוי
- ✓ אלזה מורנטה
- ✓ אלברטו מוראביה
- ✓ לואיג'י פירנדלו
- ✓ ג'אני רודארי
- ✓ סוזאנה טאמארו

אתרי אינטרנט מומלצים

אתרי אינטרנט מומלצים לתלמידי תיכון

1. הבנת הנשמע

<http://learn-italian.blogspot.com/>

2. קורס מולטימדיה לאיטלקית

<http://homes.chass.utoronto.ca/~ngargano/corsi/varia/indextesto.html>

3. אוצר מלים ודקדוק בסיסי

<http://webs.racocatala.cat/llengua/it/>

<http://www.iprase.tn.it/old/ABC/Abcmenu.html>

4. (שירים איטלקיים עם המלים ותרגילים נלווים) עם קטעי וידאו מיוטיוב

<http://www.oneworlditaliano.com/italiano/video-youtube-in-italiano.htm>

5. אמנות הרנסנס

<http://www.youtube.com/watch?v=Mhf3DZFOer8>

<http://www.youtube.com/watch?v=al0TFCw16YQ&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=al0TFCw16YQ&feature=related>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Rinascimento>

http://it.wikipedia.org/wiki/Michelangelo_Buonarroti

http://it.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci

6. חומרים דידיקטיים

<http://www.scudit.net/mdindice.htm>

<http://www.scudit.net/mdindicelivello.htm>

אתרי אינטרנט מומלצים למורים

1. הכשרת מורים

www.irre.toscana.it/italiano_l2/l2.htm

Le metodologie, gli approcci e le glottotecnologie: apprendimento dell'Italiano LS e L2

www.edscuola.it/stranieri

Sito per l'Educazione Interculturale e la Didattica della Lingua italiana come Seconda

Sito ricco di link; interventi di Balboni, Porcelli ecc. sull'insegnamento dell'italiano LS E L2

<http://for.indire.it/docenti/login/index.php?Msg=>

Sito dell'Agenzia nazionale per lo sviluppo dell'autonomia scolastica

Contiene offerte di formazione e proposte di innovazione nella didattica

2. אתרים המציגים תוכניות לימודים להוראת השפה האיטלקית

www.dienneti.it/italiano/stranieri.htm

Portale e directory per l'educazione e la didattica

<http://webs.racocatala.cat/llengua/it/index.html>

Propone attività linguistiche scritte ed orali ricche e varie, blog e chat

<http://www.oneworlditaliano.com/>

Corso di Italiano: dialoghi, audio, vocabolario, grammatica, esercizi Sito ricco di materiali e di proposte didattiche

www.initalia.rai.it

Sito di Rai Educational e del MIUR

Organizzazione modulare, completo e di facile consultazione

<http://www.grammaticaitaliana.net>

Sito che propone una serie di lezioni e materiale interattivo a vari livelli

<http://www.italica.rai.it/lingua/corso.htm>

Rai Internazionale: corso elementare multimediale interattivo

www.locuta.com

Il sito offre materiale vario, non sempre organizzato per progressivi livelli di competenze

3. אתרים המציגים הצעות זיקטיות באמצעות שפת עזר

www.oggi-domani.com

20 lezioni a tema con schede d'ascolto graduate per complessità lessicale e grammaticale con supporto e traduzione in inglese

www.iluss.it

Corso ed attività di lettura, comprensione, ascolto

<http://homes.chass.utoronto.ca/~ngargano/corsi/varia/indextesto.html>

Eserciziario per corsi di Lingua italiana livello iniziale e intermedio, con ausilio della lingua inglese

<http://www.bbc.co.uk/languages/italian/index.shtml>

Portale della BBC, offre gratuitamente una quantità di risorse multimediali audio e video per l'apprendimento e insegnamento dell'italiano L2 con ausilio della lingua inglese

<http://corso.italica.rai.it/>

Video didattici, spiegazioni in portoghese, spagnolo, inglese, tedesco

www.quia.com/shared/italian

Sito che propone 554 attività ludiche di rinforzo per l'apprendimento della lingua italiana

<http://web.uvic.ca/hispanital/italian/italian100/>

University of Victoria, Dipartimento di Ispanistica e Italianistica

cruciverba, quiz, attività di completamento

<http://www.locuta.com/classroom.html>

"The Italian electronic classroom", progetto del Centro studi italiani

Esercizi di grammatica, lessico, fonetica, spiegazioni grammaticali ecc.

Lecture, ascolti, esercizi stampabili

4. בלוגים

<http://provailtuoitaliano.blogspot.com/2010/10/esercizio-di-ascolto-livello-b2-2.html>

Accademia del Giglio: ascolti ed esercizi per studenti di livello B1/B2

<http://www.adgblog.it/2009/02/10/videocomprensione-risparmio-digitale/>

Accademia del Giglio: ascolti per studenti di livello B2/C1

<http://www.adgblog.it/2009/03/19/esercizio-ditaliano-per-studenti-stranieri-di-che-parla-il-film/>

Accademia del Giglio: trailer di film con scheda riassuntiva

<http://www.adgblog.it/2008/06/17/fantozzi-si-mette-a-dieta-videocomprensione/>

Accademia del Giglio: video con esercizi

<http://learn-italian.blogspot.com/>

Brevi filmati con esercizi di comprensione livello medio e avanzato

5. אתרים המכילים תרגילי דקדוק: הבנה, הגייה ועוד

www.dienneti.it/italiano/comunicare.htm

Portale di siti che presentano percorsi e materiali utili alla comunicazione in lingua

<http://space.comune.re.it/circscand/index.html>

Fornisce una valutazione dei materiali presenti online su siti specifici per l'insegnamento dell'italiano

www.atuttascuola.it

Portale delle risorse didattiche gratuite on-line del prof. Gaudio

<http://www.conversazione.net>

Lecture, ascolti, esercizi interattivi e da stampare

www.italianoperlostudio.it

Progetto per lo studio del Dipartimento di Italianistica dell'Università di Parma

-in costante ampliamento-

<http://utenti.lycos.it/italianonline/>

Ampia scelta di esercizi e materiali

<http://www.attori.com/dizione/Diz00.htm>

Schede di fonetica con la corretta pronuncia di vocali, s, z

http://www.puntolingua.it/esercizi_intro_ita.asp

Esercizi di grammatica suddivisi per livello

<http://venus.unive.it/italslab/quattropassi/uno.htm>

"Quattro passi nell'italiano" Attività di comprensione e di riflessione grammaticale. Livello B1-B2, adulti

http://venus.unive.it/italslab/files/Scheda:_di_attitudine_alle_LS_L2.doc

Scheda di analisi all'attitudine linguistica, utilizzabile anche per l'autoanalisi

6. ספרות

www.dienneti.it/letteratura.htm

Portale ricco di informazioni relative a siti contenenti testi letterari

www.liberliber.it

Offre un'ampia scelta di classici

www.letteraturaitaliana.net

Ampia scelta di testi ed autori classici in versione integrale

www.dienneti.it/favole_fiabe.htm

Portale che presenta siti contenenti fiabe e favole con testi scritti e letti

www.ilnarrastorie.it

Sito utile e di agevole consultazione con favole e fiabe classiche e testi di Collodi, Gozzano, Capuana

www.letteratura.it

Ricco panorama di autori anche del Novecento. Enciclopedie della letteratura e dizionari online

www.letturelibere.net

Portale che permette di scaricare libri, manuali, guide in modo semplice e gratuito

www.linguaggioglobale.com

Sito che presenta raccolte di testi di varie discipline, miniracconti, fiabe ecc.

www.pelagus.org

Archivio di classici della letteratura italiana

7. תרבות

www.beniculturali.it

Sito del Ministero dei beni culturali. Informazioni e materiali relativi agli aspetti salienti del patrimonio culturale italiano

<http://www.scudit.net/mdindice.htm>

Materiale didattico dal livello base all'avanzato, aggiornato costantemente. Offre materiale vario. Attività di riflessione linguistica, lettura e comprensione ecc.

<http://www.zanichelli.it/benvenuti/index.html>

Sito ricco di esercizi non solo grammaticali: schede di storia, geografia, civiltà

www.culturaitaliana.alice.it

Sito del motore di ricerca "Virgilio". Offre links di cultura e critica letteraria

www.sussidiario.it

Portale di cultura italiana

8. מופעי במה

www.mymovies.it

Sito ricco di trailer e brevi schede tecniche

www.cinemalia.it

Sito ricco di recensioni, trailer e articoli

www.librettidopera.it

Libretti di opere per autori e titoli

www.tuttotesti.com

Testi di canzoni con video da Youtube

www.composizioni.it/artistiit.htm

Portale italiano di musica, moda e spettacolo

9. מילונים

<http://bau.unical.it/dizionari.htm>

Sito con dizionari online o consultabili in bau

<http://parole.virgilio.it/parole/>

Sito di agevole consultazione, meno agile la sezione di sinonimi e contrari

<http://dizionari.repubblica.it/>

Definizioni poco appropriate e/o precise, per l'agg. rimanda al sostantivo

<http://dizionari.hoepli.it/Default.aspx>

Consultazione agile e intuitiva, attendibile

<http://www.etimo.it/>

Fantastico, non completo

חומרי עזר ומילונים

1. Amici del Mediterraneo - corso di lingua italiana per la scuola secondaria
(חמישה כרכים כולל מילון איטלקי-עברי-ערבי, המכון האיטלקי לתרבות בתל-אביב והאוניברסיטה לזרים בסיינה, מהדורה לבתי הספר הישראליים, 2007)
2. Sillabo per i cinque gradi del corso di lingua e cultura italiana dell'Universit  per stranieri di Perugia, (F. Minciarelli, A. Comodi, Guerra)
3. Livello soglia per l'insegnamento dell'italiano come lingua straniera (Nora Galli De' Paratesi - Consiglio d'Europa)
4. Manuale di glottodidattica (A. Ciliberti, La Nuova Italia)
5. L'italiano come prima o seconda lingua (G. B. Moretti, Guerra)
6. Lessico di frequenza dell'italiano parlato (T. De Mauro et al., Etaslibri)
7. Guida all'uso delle parole (T. De Mauro, Editori Riuniti)
8. Dizionario avanzato dell'italiano corrente (T. De Mauro, Paravia)

Stato d'Israele
Ministero dell'Istruzione
Segreteria Pedagogica
Divisione Lingue
Ispettorato per l'insegnamento della lingua italiana

Divisione di progettazione e sviluppo di curricula di studio

S I L L A B O

per l'insegnamento della lingua italiana
nelle scuole superiori

Gerusalemme 2012

S I L L A B O per l'insegnamento della lingua italiana nelle scuole superiori

 Indice	41
 Principi guida e approccio concettuale	42
A. Introduzione: Importanza dell'insegnamento della lingua italiana in Israele	
B. La comunità italofila in Israele	
C. Struttura e contenuti del syllabo per l'insegnamento dell'italiano	
D. L'insegnamento dell'italiano nella prospettiva del Quadro Europeo Comune per l'Insegnamento delle Lingue	
E. Didattica della lingua e della cultura italiana	
 Obiettivi generali	48
 I tempi consigliati per l'insegnamento dell'italiano	49
 Competenze generali nel livello di tre crediti	50
 Contenuti dell'insegnamento nel livello di tre crediti	51
 Obiettivi operativi nell'ambito delle competenze linguistiche	51
 Obiettivi operativi nell'ambito della cultura	52
 Competenze generali nel livello di cinque crediti	57
 Contenuti dell'insegnamento nel livello di cinque crediti	58

 Obiettivi operativi nell'ambito delle competenze linguistiche.....	58
 Obiettivi operativi nell'ambito della cultura	60
 Metodi di insegnamento consigliati	64
 Una selezione consigliata di letteratura e cinema	65
 Metodi di giudizio dei progressi degli studenti	65
 Siti internet consigliati	68
 Siti internet consigliati per i ragazzi liceali	68
 Siti internet consigliati per insegnanti	69
2. SITI CONTENENTI PROPOSTE DI CORSI COMPLETI	
3. SITI CONTENENTI PROPOSTE DIDATTICHE CON LINGUA VEICOLARE	
4. BLOG	
5. SITI CON ESERCIZI GRAMMATICALI: COMPrensIONE, DIZIONE...	
6. LETTERATURA	
7. CULTURA	
8. SPETTACOLO	
9. DIZIONARI	
 Selezione di materiali didattici e dizionari.....	75

Questo sillabo per l'insegnamento dell'italiano nelle scuole superiori israeliane è stato redatto nel quadro del lavoro svolto dalla Commissione Superiore per l'insegnamento della lingua italiana istituita dal Ministero israeliano dell'Istruzione.

La Commissione è composta da:

Dr. Manuela Consonni, Presidente della Commissione, Capo della Sezione di Studi Italiani, Dipartimento Studi Romanzi e Latino Americani, Università Ebraica di Gerusalemme

Dr. Shlomo Alon, Coordinatore della Commissione, Segreteria Pedagogica, Ministero israeliano dell'Istruzione

Dr. Simonetta Della Seta, Segretario Generale della Commissione, Consigliere per gli Affari Culturali, Ambasciata d'Italia in Israele; promotrice del progetto pilota di insegnamento della lingua italiana nelle scuole superiori israeliane (2006-2011)

Vito Anav, Presidente dell'organizzazione degli immigranti italiani in Israele Irgun Olei Italia; rappresentante dei Comites, Comitati Italiani all'Estero

Idit Bar, Responsabile della progettazione curricolare, Divisione Lingue Segreteria Pedagogica, Ministero della Istruzione di Israele

Maaiana Corinaldi, traduttrice, Ambasciata d'Italia in Israele

Silvia Lepri, insegnante di lingua italiana, Istituto Italiano di Cultura di Tel Aviv

Teresa Lorenzi Addetto Culturale, Istituto Italiano di Cultura di Tel Aviv

Rachele Meghnagi, insegnante di lingua italiana, Istituto Italiano di Cultura di Tel Aviv

Giovanni Pillonca, Direttore, Istituto Italiano di Cultura di Haifa

Lia Rabello Danzig, insegnante di lingua italiana, Istituto Italiano di Cultura di Tel Aviv; attiva nel progetto pilota di insegnamento della lingua italiana nelle scuole superiori e nella redazione del libro di testo "Amici del Mediterraneo" (ha fatto parte della Commissione fino al novembre 2010)

Moshe Zaafrani, Direttore Divisione Retaggio Culturale, Segreteria Pedagogica, Ministero israeliano dell'Istruzione

Questo sillabo è stato redatto dalle insegnanti Rachele Meghnagi e Lia Rabello Danzig con l'assistenza di Idit Bar del Ministero dell'Istruzione di Israele e di Simonetta Della Seta e Maaiana Corinaldi dell'Ambasciata d'Italia, e con la successiva collaborazione dell'insegnante Silvia Lepri.

Il sillabo è stato concepito con la consulenza esterna della **Prof.ssa Anna Comodi**, esperta di didattica delle lingue moderne presso l'Università per Stranieri di Perugia, e della **Dott.ssa Valentina Marasco**, docente di lingua e cultura italiana presso l'Università per Stranieri di Perugia.

Si ringraziano i lettori d'italiano del Ministero degli Esteri presso le Università israeliane – **Luca Albana, Alessandra Trevisan e Cristina Zanoni** – per i commenti ed i suggerimenti.

Si ringraziano il **Dr. Michael Grünzweig** e **Tzila Miron-Ilan** della **Divisione di progettazione e sviluppo di curricula di studio**, Ministero israeliano dell'Istruzione, per i loro preziosi suggerimenti, e Tamar Kehat, coordinatore-guida per l'insegnamento dell'italiano presso lo stesso Ministero.

Traduzione in ebraico: Maaiana Corinaldi

Revisione ed adattamento alla stampa: Idit Bar

© Tutti i diritti sono riservati al Ministero dell'Istruzione 2012
Edizioni Maalot, Rehov Carlebach 29, Tel Aviv, tel. 03-5614121

Indice

Principi guida e approccio concettuale

- a. Introduzione: Importanza dell'insegnamento della lingua italiana in Israele
- b. La comunità italofila in Israele
- c. Struttura e contenuti del syllabo per l'insegnamento dell'italiano
- d. L'insegnamento dell'italiano nella prospettiva del Quadro Europeo Comune per l'Insegnamento delle Lingue
- e. La didattica della lingua e della cultura italiana

Obiettivi generali

I tempi consigliati per l'insegnamento dell'italiano

Competenze generali nel livello di tre crediti

Contenuti dell'insegnamento nel livello di tre crediti

Competenze generali nel livello di cinque crediti

Contenuti dell'insegnamento nel livello di cinque crediti

Metodi d'insegnamento consigliati

Una selezione consigliata di letteratura e cinema

Metodi di giudizio dei progressi degli studenti

Siti internet consigliati ad insegnanti e studenti

Selezione di materiali didattici e dizionari

Principi guida e approccio concettuale

Il presente documento intende essere d'assistenza e di sostegno ad insegnanti, presidi di scuole ed ispettori nel loro lavoro di pianificazione dell'insegnamento della lingua italiana e della cultura italiana nelle scuole superiori israeliane.

Esso presenta principi, presupposti ed obiettivi dell'insegnamento della lingua italiana, oltre ai contenuti da trasmettere ed alle tappe di conoscenza che è richiesto agli studenti di raggiungere, a seconda del livello di studio prescelto.

Il syllabo intende inoltre assistere i responsabili della formazione di insegnanti, i coordinatori della materia nelle scuole, gli autori di libri di testo e di altri strumenti di sostegno all'insegnamento (grammatiche, dizionari, materiali audiovisivi, supporti digitali), gli esaminatori e gli autori dei questionari degli esami.

A. Introduzione: Importanza dell'insegnamento della lingua italiana in Israele

La lingua italiana è tra le prime cinque lingue più studiate nel mondo. L'italiano costituisce la lingua nazionale dall'Unità d'Italia nel 1861 ed è parlato da 70 milioni di persone, di cui circa 60 milioni di italiani che vivono in Italia, ed altri 10 milioni sparsi nel mondo.

La lingua italiana è strumento e veicolo di cultura e portatrice di un patrimonio di scrittura ritenuto di importanza fondamentale nella storia della cultura occidentale. Il suo apprendimento allarga gli orizzonti verso un mondo di grandi tradizioni storiche, di progresso civile e scientifico e vivacità culturale, che comprende arte plastica e visiva, letteratura, musica, opera, teatro, cinema, architettura, design, restauro, fotografia, moda e gastronomia.

Israele è un Paese in continuo contatto e scambio con l'Italia, non solo nel campo del turismo ma anche a livello politico, diplomatico, culturale, scientifico, industriale e commerciale.

Questo forte legame è dovuto alla contiguità geografica, ma soprattutto alle profonde radici storiche comuni, che hanno impresso nei due popoli valori di riferimento molto simili, basati sull'identità mediterranea, sulla famiglia, sulla solidarietà, sulla tolleranza e sul dialogo.

Non a caso il movimento sionistico si è apertamente ispirato – tra l'altro – al Risorgimento, come si riflette nelle opere di alcuni padri di sionismo come Moses Hess, Theodor Herzl e Ze'ev Jabotinsky.

Alla luce di ciò, il Ministero israeliano dell'Istruzione ha deciso di riconoscere l'italiano come materia facoltativa di studio nelle scuole superiori israeliane. Alla fine del 2009 è stata formata una Commissione Superiore per la lingua italiana, che ha redatto il syllabo e disposto lo schema per l'esame di maturità. Il Ministero offre la possibilità di sostenere l'esame di maturità d'italiano a partire dalla sessione estiva 2011.

B. La comunità italofila in Israel

In Israele vive una comunità di circa 14.000 ebrei di origine italiana, integrati in tutti i settori della vita israeliana e ancora fieri delle radici culturali italiane. Essi vivono in tutto il territorio israeliano: nelle grandi città di Gerusalemme e Tel Aviv, ma anche nei villaggi agricoli, nei kibbutzim e nei nuovi centri urbani di sviluppo. A Gerusalemme, una vivace e numerosa comunità italiana si raccoglie attorno all'antica sinagoga, proveniente da Conegliano Veneto ed ubicata nel centro della città, a fianco al prezioso Museo Umberto Nahon di arte ebraica italiana. Esiste inoltre un'organizzazione di immigrati dall'Italia (Irgun Olei Italia).

Le radici della comunità italiana affondano nella comunità ebraica italiana, la più antica d'Europa. L'Italia è un importante centro di cultura e di vita ebraica da duemila e duecento anni. Il retaggio culturale dell'ebraismo italiano – scaturito da un continuo e fruttuoso intreccio tra la cultura ebraica e quella italiana – passa attraverso l'opera di rabbini, scribi, stampatori, musicisti, artigiani e poeti, e dà vita ad una ricca tradizione che molto ha contribuito alla storia ebraica generale.

Le maggiori comunità ebraiche si trovano oggi a Roma, Milano, Firenze, Venezia e Torino e contano attualmente un totale di circa 35.000 persone.

L'inserimento dell'italiano nelle scuole superiori permette ai figli degli israeliani d'origine italiana di ricollegarsi con le proprie radici esplorando la storia della propria famiglia, leggendo documenti storici e comunicando con membri più anziani della comunità.

Il desiderio di tramandare la lingua e la cultura italiana è anche vivo in Israele presso la comunità degli ebrei d'origine libica (circa 80.000 persone), cresciuti immersi nella cultura italiana dal momento che la Libia è stata colonia dell'Italia.

La conoscenza della lingua italiana è coltivata altresì da coloro che si avviano a professioni artistiche (musica, opera, teatro, cinema, design); da chi si occupa di archeologia, restauro, conservazione e architettura; e da chi ama in generale la cultura classica. Inoltre, molti israeliani mantengono relazioni accademiche, scientifiche e commerciali con l'Italia, e pertanto studiano la lingua italiana e desiderano che anche i familiari la conoscano.

C. Struttura e contenuti del syllabo per l'insegnamento dell'italiano

La lingua italiana è una materia facoltativa nelle scuole superiori israeliane e non costituisce alternativa allo studio dell'ebraico, dell'inglese o dell'arabo, che sono materie obbligatorie.

Oltre all'insegnamento della lingua, il syllabo prevede anche contenuti culturali, poiché non è possibile studiare la lingua italiana indipendentemente dalla sua ricca cultura. Il processo di insegnamento si concentra su testi di vari tipi (scritti e orali), che rappresentano i diversi strati della lingua italiana e della cultura che le fa da sfondo e cornice.

Il syllabo di italiano prevede due livelli di studio: tre crediti (livello base) e cinque crediti (livello avanzato). Lo studio per il livello di 5 crediti rappresenta un ampliamento dello studio per i 3 crediti, sia per le conoscenze linguistiche e grammaticali, sia per quelli culturali – discipline strettamente legate.

Il syllabo si divide in tre parti: contenuti funzionali, contenuti grammaticali e contenuti tematici e culturali.

I contenuti funzionali sono le funzioni comunicative che gli studenti acquisiranno nel corso dello studio. Tali funzioni permettono agli studenti di utilizzare la lingua in maniera efficace in contesti diversi e per scopi differenti.

I contenuti grammaticali sono le conoscenze grammaticali che è richiesto agli studenti di acquisire in maniera sistematica.

I contenuti tematici e culturali sono gli argomenti oggetto di studio in classe, che fanno da quadro all'apprendimento funzionale e grammaticale. Questi contenuti allargano gli orizzonti culturali dello studente.

D. L'insegnamento dell'italiano nella prospettiva del Quadro Europeo Comune per l'Insegnamento delle Lingue

Il presente syllabo presenta il corpus morfologico, sintattico, lessicale e pragmatico per l'insegnamento della lingua italiana nella scuola superiore israeliana ed è stato redatto ispirandosi alle indicazioni del Consiglio d'Europa del 1996, in quanto lo studio di una qualsiasi lingua europea come lingua straniera, sia che avvenga in Europa che in altri Paesi del mondo, non può prescindere dai criteri fissati nei documenti europei di riferimento.

L'obiettivo generale del Quadro Europeo Comune è quello di favorire il raggiungimento di standard simili nelle competenze generali comunicative, qualunque sia la lingua comunitaria insegnata.

I livelli previsti dal Quadro Europeo Comune sono sei:

A		B		C	
utente indipendente		utente elementare		utente esperto	
A1	A2	B1	B2	C1	C2
autonomo Master	contatto sopravvivenza	livello di o soglia	livello di	avanzato	indipendente

Il presente sillabo riguarda i primi due livelli, per l'utente elementare del tipo A1 e A2, che includono:

- Attività comunicative di tipo ricettivo, produttivo, interattivo e di mediazione;
- Competenza fonetico-fonologica;
- Categorie grammaticali (morfologiche e sintattiche) e organizzazione del discorso;
- Capacità comunicativa extralinguistica;
- Individuazione di ambienti sociali e culturali in cui si possano applicare le competenze e le abilità comunicative;
- Cenni di cultura e letteratura italiana.

E. Didattica della lingua e della cultura italiana

La prospettiva di questo sillabo è di tipo "attivo", vale a dire che esso considera colui che apprende la lingua italiana come lingua straniera prima di tutto come un "attore sociale" che deve raggiungere degli obiettivi (che non sono esclusivamente linguistici) in circostanze e contesti vari, esemplificati nella varietà dei testi (scritti o orali) presentati.

Dal punto di vista dell'organizzazione del lavoro didattico, al centro si colloca il **testo**: qualsiasi sequenza di discorso orale o scritto che gli utenti/studenti ricevono, producono o si scambiano è da considerarsi "un testo".

I testi hanno differenti funzioni nella società (raccontare, descrivere, ordinare, spiegare, ecc.) e possono essere trasmessi con mezzi diversi: per viva voce, per telefono, via radio, dalla televisione, tramite il cinema, con il computer, dal magnetofono, dall'altoparlante, sulla pagina stampata, con un manoscritto, ecc.

Le varie tipologie di testo ed i testi trasmessi con i diversi mezzi devono essere tutti contemplati all'interno del corso di italiano, in quanto presuppongono modelli di testualità diversi per contesto, struttura, livello di coerenza e di coesione.

Il testo si intende come unità comunicativa formulata spontaneamente all'interno di una comunità di persone parlanti per trasmettere tutti i messaggi necessari a soddisfare i bisogni comunicativi di una società in movimento. È auspicabile che il testo cui lo studente deve essere esposto sia autentico ogni volta che sarà possibile, affinché colui che apprende possa gradualmente calarsi in modo partecipe e attivo nella realtà sociale dell'Italia, orientarsi autonomamente e disporre di modelli linguistici reali, attuali ed aderenti al contesto, per trarne spunto nel momento in cui deve agire in lingua e formulare o avvalersi di un testo in italiano.

Nell'interazione faccia a faccia, i protagonisti della comunicazione si vedono e possono attivare strategie di comunicazione supplementari.

I testi orali mediati dalla tecnologia moderna (cinema, radio, TV, telefono, videoconferenze, ecc.), prodotti per un ricevente che a volte non può interloquire direttamente o può farlo solo a distanza, si prestano ad essere registrati, riascoltati, rivisti, segmentati, trascritti, tradotti intralinguisticamente.

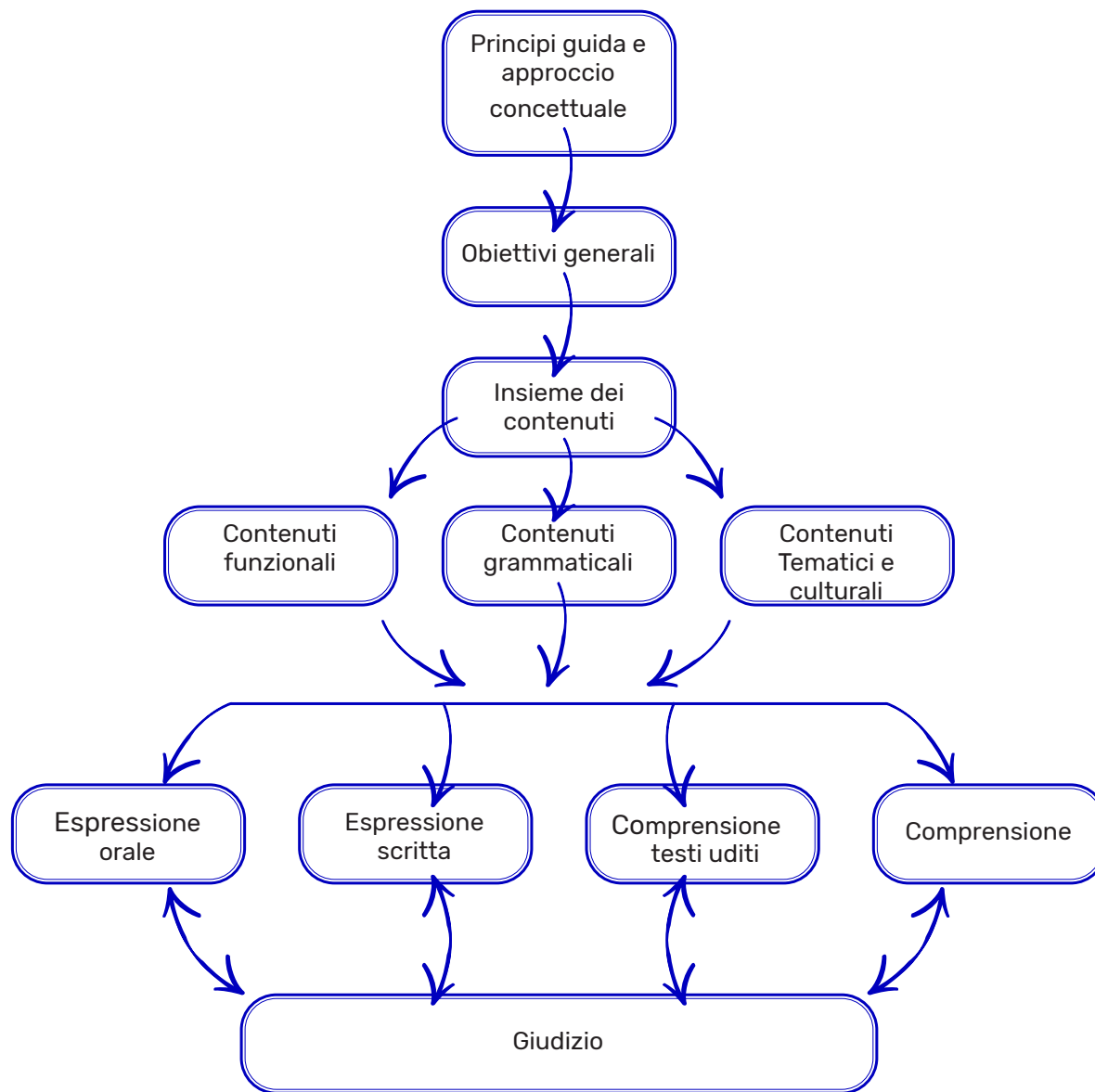

Il modulo di lavoro didattico si può dividere in due: la prima (che ha come obiettivo la comprensione globale del testo), nella quale è coinvolto l'emisfero destro del cervello, è ludica, creativa, artistica, emozionale, motivante; in essa il docente aiuta lo studente con apposite strategie a mettere in campo le competenze generali che possiede per instaurare una reale comunicazione e per facilitare l'avvicinamento al testo.

La seconda fase (che ha come obiettivo l'apprendimento linguistico), e nella quale è coinvolto l'emisfero sinistro del cervello, inizia con un'analisi del testo per giungere alla sua destrutturazione e ricostruzione grazie ad idonee tecniche glottodidattiche. Questo è il momento in cui lo studente deve mettere in campo le competenze linguistiche acquisite e la capacità di osservazione, di riflessione e di sintesi dei contenuti linguistici.

Diagramma della struttura generale del sillabo

Obiettivi generali

1. Acquisire le abilità comunicative necessarie per l'apprendimento e l'assimilazione della lingua: lettura, ascolto, espressione orale, espressione scritta.
2. Acquisire nozioni fondamentali della grammatica italiana, contestualmente all'apprendimento della lingua.
3. Intrattenere contatti e dialoghi elementari con persone di lingua italiana.
4. Comprendere che lingue differenti usano espressioni diverse per esprimere lo stesso concetto.
5. Familiarizzare con le varie espressioni della ricca cultura italiana: arte, teatro, cinema, musica, opera, design.
6. Fare una prima conoscenza con la letteratura italiana classica, che ha dato un grande contributo all'umanità.
7. Essere motivati a continuare lo studio della lingua italiana ed approfondire la conoscenza della cultura italiana, delle usanze e dello stile di vita degli italiani.
8. Sviluppare, mediante l'apprendimento della lingua, sensibilità, comprensione e tolleranza nei confronti di altri popoli ed altre culture.

I tempi consigliati per l'insegnamento dell'italiano

Fascia d'età livello di studio	Seconda liceo (decima classe)	Terza liceo (undicesima classe)	Quarta liceo (dodicesima classe)
3 crediti	3 ore settimanali	3 ore settimanali	3 ore settimanali
5 crediti	3 ore settimanali	6 ore settimanali	6 ore settimanali

Competenze generali nel livello di tre crediti

Lo studente che studia l'italiano ad un livello di tre crediti acquista le abilità necessarie a soddisfare i bisogni comunicativi di base, relativi ai campi d'azione più usuali: la scuola, la casa, la famiglia, il tempo libero, la città, il cinema, la TV, gli amici, le nuove conoscenze, il viaggio. Seguono le competenze richieste nei quattro aspetti della lingua:

A. Comprensione di testi orali: lo studente si orienta nell'ascolto di testi brevi, in ambito familiare, pronunciati ad una velocità medio-bassa e con una pronuncia più vicina possibile a quella dell'italiano standard. I testi, preferibilmente autentici, sono di registro diverso e di varia tipologia: dialoghi, telefonate, presentazione di fatti e persone, descrizione di avvenimenti, cose e persone, brevi racconti, annunci pubblicitari, ecc. Lo studente è in grado di comprendere il senso globale del testo orale e le sue finalità; di individuare il messaggio centrale ed in parte i messaggi secondari; di comprendere, attraverso due o più ascolti effettuati con strategie idonee, e saper poi ripetere, un buon numero di parole, nonché di comprendere, induttivamente, il senso di altre.

B. Comprensione di testi scritti: lo studente si deve confrontare con brevi testi di comune uso, quali orari di treni o di autobus, avvisi, menu, cartelli stradali, pubblicità, questionari, brevi comunicazioni, brevi notizie tratte dai quotidiani, brevi cronache tratte dai settimanali di intrattenimento, didascalie, semplici fumetti. Per facilitare la comprensione, è bene proporre testi scritti accompagnati da immagini, illustrazioni e vignette.

C. Produzione orale: lo studente sa presentare qualcuno, presentarsi, parlare di sé e della propria famiglia, esprimere in maniera elementare accordo e disaccordo, chiedere e dare brevi informazioni, comunicare necessità e desideri, ringraziare, congedarsi. Sa descrivere in modo elementare cose, animali, persone e avvenimenti del suo vissuto personale e quotidiano. Il suo parlato è costituito da frasi brevi e semplici, ma coese e coerenti.

D. Produzione di testi scritti: lo studente è in grado di comporre testi brevi sugli argomenti studiati in classe, prevalentemente descrittivi e narrativi, riferiti ad avvenimenti, persone o cose del suo vissuto familiare o quotidiano. Sa scrivere una cartolina, un messaggio SMS o una breve lettera.

Contenuti dell'insegnamento nel livello di tre crediti

Il syllabo è suddiviso in tre aree:

- Contenuti funzionali
- Contenuti grammaticali
- Contenuti tematici e culturali

Il trattamento dei legami tra i contenuti funzionali e quelli grammaticali è flessibile, partendo dal presupposto che la stessa funzione può essere conseguita con componenti linguistiche diverse e che una componente linguistica può avere funzionalità diverse.

I contenuti grammaticali sono presentati secondo un ordine gerarchico stabilito, ma esso è da considerarsi flessibile, e gli insegnanti devono adeguarlo allo stile di studio degli studenti ed al loro livello di padronanza della lingua.

Obiettivi operativi nell'ambito delle competenze linguistiche

Comprensione di testi orali:

Gli studenti

- Comprendono semplici istruzioni date dall'insegnante in classe
- Ascoltano e comprendono testi orali semplici sugli argomenti studiati

Espressione orale:

Gli studenti

- Conversano con frasi brevi e semplici sugli argomenti studiati in classe
- Forniscono informazioni su sé stessi e sui familiari (età, occupazione ecc.) e chiedono informazioni su altri
- Descrivono con frasi semplici azioni abitualmente condotte nel loro quotidiano
- Esprimono preferenze e gusti personali
- Utilizzano comuni espressioni di cortesia nei contesti appropriati
- Descrivono aspetto esteriore di persone e cose
- Descrivono l'ubicazione di oggetti (sopra, sotto, ecc.)
- Esprimono frasi che includono espressioni che riguardano tempi e frequenza.

Comprensione di testi scritti:

Gli student

- Leggono e comprenderanno brevi testi su argomenti vari
- Leggono e comprendono brevi testi che includono i contenuti grammaticali studiati
- Conoscono diverse modalità di stesura di lettere (formale e non formale)

Espressione scritta:

Gli studenti

- forniscono informazioni personali per iscritto
- compongono e completano frasi utilizzando un elenco fornito di vocaboli
- scrivono messaggi e brevi e semplici (formali e non formali) ma corretti dal punto di vista linguistico

Obiettivi operativi nell'ambito della cultura

Gli studenti

- Conoscono noti siti geografici italiani
- Conoscono il sistema di trasporto pubblico in Italia
- Conoscono la cultura del caffè in Italia
- Conoscono alcuni hobby e passatempo dei ragazzi italiani
- Conoscono le abitudini culinarie degli italiani
- Conoscono le principali festività italiane
- Conoscono il mondo della moda italiana
- Conoscono alcuni cantanti italiani famosi e le loro canzoni

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Salutare in arrivo e in partenza• Presentarsi e presentare• Rivolgere la parola• Descrivere oggetti in classe e in casa• Chiedere per ottenere informazioni• Descrivere attività o azioni abituali a scuola e fuori durante la settimana/ l'anno• Elencare i giorni della settimana e i mesi dell'anno• Parlare del clima	<ul style="list-style-type: none">• L'alfabeto: regole di pronuncia e scrittura nella lingua italiana• I numeri• I pronomi personali soggetto; l'uso del "tu" e del "Lei"• Il presente indicativo dei verbi essere, avere, abitare, chiamarsi• Sostantivi maschili e femminili;• Gli aggettivi dimostrativi questo/ quello• Fonetica e grafia: come si scrive... (formule usuali per chiedere informazioni su fonetica e grafia)• Il presente indicativo dei verbi della prima coniugazione: -are/-ere/-ire• L'articolo determinativo• La frase affermativa, interrogativa e negativa; gli interrogativi• Le preposizioni "da; a; in" con città, regioni, nazioni• I nomi maschili e femminili• Gli aggettivi di nazionalità (italiano, inglese ecc.)• Concordanza nome/aggettivo (maschile/femminile, singolare/ plurale)• C'è / ci sono	<ul style="list-style-type: none">• La vita a scuola• La casa• Fare acquisti al negozio di alimentari, al supermercato, in farmacia...• La vita quotidiana• I giorni della settimana• I mesi dell'anno• Le stagioni• Viaggiare in Italia: mezzi di trasporto, biglietti, prenotazioni• Il clima

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Esprimere preferenze• Definire posizione di oggetti (sopra, sotto...)	<ul style="list-style-type: none">• Verbi in -care e -gare• Verbi in -isco• Articolo indeterminativo (un, uno, una)• Alcuni verbi irregolari (stare, fare, andare, venire)• Alcune preposizioni semplici e articolate (ad esempio: al, alla, dal, dalla)	<ul style="list-style-type: none">• Bella Italia: presentazione di alcuni siti turistici• Città e natura: le città più importanti ed i parchi nazionali d'Italia• Una passeggiata in una città d'Italia (ad esempio, Roma, Firenze, Venezia)• Geografia dell'Italia
<ul style="list-style-type: none">• Fornire informazioni personali: età, professione, luogo di abitazione• Parlare dei familiari• Descrivere l'aspetto esteriore di una persona• Fare confronti	<ul style="list-style-type: none">• Espressioni comuni con "fare"• Preposizioni semplici (in generale)• Aggettivi possessivi e dimostrativi	<ul style="list-style-type: none">• La cultura del caffè in Italia: gli italiani e il bar. Abitudini italiane e confronti con altre culture.• Professioni e occupazioni• La famiglia italiana: similitudini e differenze con la realtà multiculturale d'Israele
<ul style="list-style-type: none">• Offrire qualcosa• Accettare o rifiutare• Chiedere per ottenere qualche cosa (ad esempio, un servizio)• Esprimere volontà• Esprimere obbligo, impegno o necessità• Chiedere un permesso• Esprimere i propri gusti	<ul style="list-style-type: none">• Altri verbi irregolari al presente: uscire, sapere, bere, rimanere, ecc.• Presente indicativo dei verbi modali (potere, dovere, volere) ed i loro usi.• Preposizioni articolate (nel, nella ecc.)• Cenni sul verbo piacere (mi piace / mi piacciono)	<ul style="list-style-type: none">• Fare ordinazioni al bar e al ristorante• Le abitudini degli italiani a tavola

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Parlare delle azioni quotidiane• Parlare del tempo libero• Indicare l'ora	<ul style="list-style-type: none">• Il presente indicativo dei verbi riflessivi e reciproci (alzarsi, svegliarsi, vestirsi, lavarsi, incontrarsi, vedersi, baciarsi)• Alcuni avverbi di tempo (prima, dopo, poi, nel frattempo) e di frequenza (sempre, spesso, mai ecc.)• Le ore e l'orario	<ul style="list-style-type: none">• Il tempo libero dei giovani italiani e di quelli israeliani• La musica italiana: canzoni e cantanti noti
<ul style="list-style-type: none">• Linguaggio formale / informale	<ul style="list-style-type: none">• I pronomi diretti, la forma di cortesia (La ringrazio)• La particella di luogo ci.• Aggettivi / avverbi: molto, tanto, poco ecc.• Passato prossimo dei verbi regolari: primi accenni	
<ul style="list-style-type: none">• Raccontare esperienze ed eventi passati• Chiedere a qualcuno di raccontare	<ul style="list-style-type: none">• Il passato prossimo: forme ed usi• Il participio passato regolare ed irregolare: essere o avere? Differenze principali nell'uso di entrambi• Accordo del participio passato• Espressioni di tempo al passato (ieri, l'altro ieri...)	<ul style="list-style-type: none">• Le principali festività italiane e le ricette tradizionali delle feste.• Le feste ebraiche nel rito italiano

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Esprimere i propri gusti	<ul style="list-style-type: none">• Il passato prossimo dei verbi riflessivi• Mi piace e mi piacciono, al passato prossimo	<ul style="list-style-type: none">• La moda italiana• I colori

Competenze generali nel livello di cinque crediti

Le competenze richieste ad uno studente che studia l'italiano ad un livello di cinque crediti vanno ad **aggiungersi** a quelle richieste per il livello di tre crediti. Bisogna quindi effettuare un vasto ripasso dei contenuti studiati a livello di tre crediti (sia quelli funzionali che quelli grammaticali) per consolidare le conoscenze e le competenze linguistiche dello studente.

Seguono le competenze richieste nei quattro aspetti della lingua:

A. Comprensione di testi orali: lo studente si orienta nell'ascolto di testi la cui lettura dura due-tre minuti con una pronuncia più vicina possibile a quella dell'italiano standard (a volte si rende necessaria la ripetizione). I testi, preferibilmente autentici, sono di varia tipologia ed origine (radio, televisione, scene riprese dal cinema, stampa, pubblicità, brevi telefonate ecc.)

B. Espressione orale: lo studente sa presentare qualcuno, presentarsi, parlare di sé e della propria quotidianità, della propria famiglia, delle sue attività e dei suoi progetti. Sa descrivere eventi ed esperienze vissuti ed interrogare altri sul loro passato. Sa descrivere fatti, cose, animali, persone. Sa chiedere chiarimenti circa informazioni non comprese al primo contatto. Sa iniziare una conversazione in maniera adeguata, utilizzando forme di cortesia usuali nella lingua italiana.

C. Comprensione di testi scritti: allo studente vengono sottoposti brevi testi di comune uso, quali brevi notizie tratte dai quotidiani, brevi cronache tratte dai settimanali di intrattenimento, fumetti, avvisi, e-mail, orari di treni o di autobus, menù, questionari, indicazioni farmaceutiche, ricette mediche, ricette di cucina. I testi presenteranno livello di difficoltà medio-bassa, ma sono caratterizzati da coesione grazie a chiare subordinate (con l'uso di: però, tuttavia, poiché, affinché, benché ecc.). Lo studente è in grado di riconoscere il messaggio principale ed eventuali messaggi secondari nel testo e capirne il senso.

D. Produzione di testi scritti: lo studente è in grado di comporre testi brevi di due-tre frasi collegate tra loro e di scrivere temi su argomenti determinati (la famiglia, la mia città, la mia vita quotidiana ecc.).

Contenuti dell'insegnamento nel livello di cinque crediti

Il programma per il livello di cinque crediti, come quello dei tre crediti, è suddiviso in tre aree:

- Contenuti funzionali
- Contenuti grammaticali
- Contenuti tematici e culturali

Va sottolineato che i contenuti studiati a questo livello si basano sui contenuti studiati per il livello di tre crediti e li ampliano.

Il trattamento dei legami tra i contenuti funzionali e quelli grammaticali è flessibile, partendo dal presupposto che la stessa funzione può essere messa in pratica con componenti linguistiche diverse, e che una componente linguistica può avere funzionalità diverse.

I contenuti grammaticali sono presentati secondo un ordine gerarchico stabilito, ma esso è da considerarsi flessibile, e gli insegnanti devono adeguarlo allo stile di studio degli studenti ed al loro livello di padronanza della lingua.

Obiettivi operativi nell'ambito delle competenze linguistiche

Comprensione di testi orali:

Gli studenti

- Comprendono istruzioni date in classe e fuori
- Comprendono il significato generale e le idee centrali di testi orali
- Sono in grado di ricavare informazioni da testi orali e capire il contenuto di eventi ivi descritto

Espressione orale:

Gli studenti

- Rispondono con proprietà di linguaggio a domande circa gli argomenti studiati
- Partecipano a colloqui in classe circa gli argomenti studiati
- Descrivono la loro zona d'abitazione
- Descrivono persone, luoghi, cose ed eventi

- Parlano di attività e progetti per il futuro
- Esprimono preferenze e gusti, sia personali che di altre persone
- Esprimono emozioni
- Esprimono la propria posizione su questioni dibattute
- Conversano su argomenti che conoscono bene
- Descrivono esperienze del proprio passato
- Raccontano memorie d'infanzia
- Riconoscono e descriveranno figure da testi studiati
- Conducono interviste su argomenti studiati in classe
- Descrivono azioni condotte nel presente

Comprensione di testi scritti:

Gli studenti

- Leggono e comprendono brevi testi su argomenti vari
- Leggono e comprendono brevi testi che includono i contenuti grammaticali studiati
- Leggono e comprenderanno titoli di giornali
- Conoscono brani scelti di opere letterarie
- Consultano materiale di supporto come dizionari, per decifrare e comprendere testi

Espressione scritta:

Gli studenti

- Scrivono messaggi formali e informali corretti dal punto di vista linguistico
- Compongono temi su argomenti studiati

Obiettivi operativi nell'ambito della cultura

Gli studenti

- Acquisiscono prime nozioni sull'arte e sul cinema italiano
- Acquisiscono prime nozioni sulla letteratura italiana
- Conoscono i nomi di piatti e dolci italiani tradizionali
- Apprendono alcune nozioni su eventi di spicco nella storia dell'Italia
- Apprendono alcune prime nozioni sulla storia degli ebrei d'Italia
- Conoscono alcuni sport amati in Italia
- Sono in grado di fare paragoni tra diverse abitudini e tradizioni culturali dei due Paesi

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Descrivere l'ambiente in cui si abita• Descrivere la casa, le stanze e gli oggetti della casa• Elencare le materie di studio	<ul style="list-style-type: none">• Ripasso ed assimilazione dei contenuti grammaticali studiati nel livello di 3 crediti	<ul style="list-style-type: none">• L'abitazione: la casa, il quartiere, la città• La scuola e le materie di studio
<ul style="list-style-type: none">• Esprimere desideri e bisogni• Esprimere sorpresa• Esprimere dubbio• Esprimere soddisfazione / insoddisfazione• Esprimere gioia	<ul style="list-style-type: none">• Stare + gerundio	<ul style="list-style-type: none">• Bella Italia – vi presentiamo l'Italia: opere d'arte e musei• Le feste religiose e civili in Italia: Capodanno, Carnevale, Pasqua, la Festa dell'Unità d'Italia (17 marzo) l'Anniversario della Liberazione (25 aprile), la Festa della Repubblica (2 giugno), Natale

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Parlare di diversi cibi• Esprimere i propri gusti: i miei cibi preferiti		<ul style="list-style-type: none">• Passeggiata al mercato: frutta e verdura, cibi in generale• Vari tipi di cibi• Dolci tradizionali delle feste italiane: le Chiacchiere di Carnevale, la Colomba di Pasqua, il Panettone di Natale, il torrone.
<ul style="list-style-type: none">• Descrivere le persone: l'aspetto esteriore ed il carattere		<ul style="list-style-type: none">• Cenni di storia della Penisola Italiana in particolare: dal Rinascimento al Risorgimento (Garibaldi, Mazzini, Cavour), dall'Unità d'Italia al fascismo, dal dopoguerra al XXI secolo.• Brevi cenni degli storia degli ebrei italiani.• Storie di convivenza tra musulmani ed ebrei nella Sicilia medievale• I carnevali più famosi d'Italia
<ul style="list-style-type: none">• Descrivere i capi di abbigliamento	<ul style="list-style-type: none">• Uso dei pronomi diretti al passato prossimo	<ul style="list-style-type: none">• Acquisti al negozio di abbigliamento• Il cinema italiano: visione di alcune scene di film diretti da registi italiani o ambientati in Italia e/o film italiani di argomento ebraico (vedasi selezione consigliata)

Obiettivi comunicativi / funzionali	Contenuti grammaticali	Contenuti tematici e culturali
<ul style="list-style-type: none">• Raccontare brevemente il contenuto o la trama di un brano letto• Racconti d'infanzia• Parlare di cambiamenti• Parlare delle proprie abitudini• Raccontare delle vacanze	<ul style="list-style-type: none">• L'imperfetto: forme ed usi principali• Espressioni legate all'uso dell'imperfetto	<ul style="list-style-type: none">• Una breve favola o brevi brani da racconti sull'infanzia, oppure brevi brani di altri autori classici e contemporanei della letteratura italiana ed autori ebrei italiani famosi (vedasi selezione consigliata)
<ul style="list-style-type: none">• Raccontare esperienze del passato• Fare paragoni tra oggetti e tra persone (per es.: più grande, il più grande)	<ul style="list-style-type: none">• Passato prossimo e imperfetto• Aggettivi comparativi	<ul style="list-style-type: none">• Elementi di arte e scienza: da Leonardo a Michelangelo, da Galileo a Marconi.
<ul style="list-style-type: none">• Fare progetti per il futuro• Fare previsioni• Fare promesse• Dare istruzioni	<ul style="list-style-type: none">• Accenno ai verbi al futuro• L'imperativo: forme ed usi	<ul style="list-style-type: none">• Gli sport più popolari in Italia: calcio, ciclismo (il Giro d'Italia), pallanuoto, pallacanestro.• Le feste folkloristiche italiane.

Metodi di insegnamento consigliati

1. Vanno perfezionate delle quattro abilità linguistiche in maniera graduata: comprensione di testi orali, espressione orale, comprensione di testi scritti ed espressione scritta.
2. Le nozioni linguistiche vengono inserite in un contesto testuale, usando un approccio funzionale incentrato sull'approfondimento dell'abilità linguistica degli studenti: l'ampliamento del vocabolario, il perfezionamento dell'espressione orale e scritta, la comprensione dei testi e l'uso corretto della lingua (pronuncia, ortografia, sintassi e significati).
3. L'insegnamento è graduale. L'apprendimento avviene a spirale: ogni fase riprende una fase precedente e la estende, sviluppando gradualmente le abilità linguistiche.
4. Secondo il principio della spirale, il vocabolario assimilato in lezioni precedenti e le nozioni grammaticali apprese vanno ripetuti ed ampliati di lezione in lezione.
5. I contenuti vengono scelti a seconda dell'età degli studenti e dei loro campi d'interesse.
6. Nel processo d'insegnamento e di apprendimento viene sviluppata l'autonomia dello studente al fine di portarlo ad un'abilità indipendente di studio.
7. Ai fini dello studio vengono utilizzati risorse e mezzi figurativi quali disegni, fotografie ed oggetti che rappresentano gli argomenti studiati in classe.
8. Ai fini dello studio vengono utilizzati mezzi audiovisivi (filmati video, spezzoni cinematografici e televisivi ecc.), materiali trovati via internet e presentazioni multimediali.
9. I metodi d'insegnamento vanno adattati alle necessità degli studenti. Bisogna infatti riconoscere ed individuare le loro diversità e caratteristiche individuali.
10. È proponibile l'organizzazione di visite a siti legati al retaggio italiano (musei, istituzioni italiane, antiche sinagoghe italiane). Si possono contemplare anche visite virtuali a musei che conservano elementi di cultura italiana.

Una selezione consigliata di letteratura e cinema

Film consigliati per la visione di alcune scene

Caro diario di Nanni Moretti

Concorrenza sleale di Ettore Scola

Il giardino dei Finzi Contini di Vittorio De Sica

La famiglia di Ettore Scola

La meglio gioventù di Marco Tullio Giordana

La vita è bella di Roberto Benigni

Nuovo cinema Paradiso di Giuseppe Tornatore

Autori italiani consigliati

Niccolò Ammaniti

Italo Calvino

Erri De Luca

Oriana Fallaci

Natalia Ginzburg

Primo Levi

Elsa Morante

Alberto Moravia

Luigi Pirandello

Gianni Rodari

Susanna Tamaro

Metodi di giudizio dei progressi degli studenti

Il giudizio è parte integrante del processo di insegnamento e apprendimento, ma non è fine a stesso.

Il ruolo del giudizio non è solo quello di quantificare il livello di successo degli allievi al termine del processo di apprendimento (giudizio riassuntivo); il suo ruolo è anche quello di permettere ad insegnanti ed allievi di fare controlli periodici mirati a migliorarne la qualità (giudizio formativo).

Il giudizio dei progressi degli studenti deve essere visto, sia dagli insegnanti che dagli studenti, come parte del processo continuato di studio e come uno sforzo continuo di impegno e miglioramento.

L'uso di molteplici strumenti di giudizio permette di valutare i progressi degli studenti in diversi momenti durante il processo di apprendimento della lingua italiana.

Il processo di apprendimento della lingua si può valutare mediante i seguenti strumenti:

- **Compiti esecutivi**
- **Esami e quiz**
- **Raccolte di lavori (portfolio)**

Mediante detti strumenti gli studenti e gli insegnanti raccolgono prove dell'andamento del processo dell'apprendimento e valutano la comprensione del materiale spiegato, traggono conclusioni e le applicano per migliorare i risultati. Gli strumenti possono variare, ma è importante mantenere costanti i punti di giudizio e la riflessione lungo il processo di insegnamento ed apprendimento, al fine di permettere agli studenti di valutare i propri progressi e la padronanza della materia di studio, nonché agli insegnanti di poter rivedere, se necessario, i propri metodi d'insegnamento.

Compiti esecutivi

Gli argomenti dei compiti esecutivi si basano sui contenuti studiati in classe. Esempi proponibili per tali compiti possono essere, ad esempio:

- La conduzione di un'intervista con una persona di lingua italiana e la preparazione di un rapporto sulla stessa intervista;
- La preparazione di presentazioni multimediali su un argomento scelto, preferibilmente di cultura italiana;
- La presentazione di una mostra (ad esempio di fotografie) su argomenti scelti di cultura italiana;
- La preparazione di giochi didattici su argomenti quali colori, numeri, opposti ecc.
- La presentazione di uno spettacolo teatrale su un argomento studiato in classe;
- La stesura di un tema su un argomento pre-determinato.

L'insegnante intrattiene un costante dialogo con i propri studenti e dà loro direttive nelle varie fasi di preparazione dei vari compiti.

Esami e quiz

Gli esami e i quiz si tengono sia oralmente che per iscritto. Lo scopo è quello di giudicare i risultati ottenuti dagli studenti in diversi punti del processo di apprendimento della lingua italiana.

Gli esami comprendono domande diversificate per verificare la padronanza dei contenuti studiati e le abilità linguistiche e logiche che fanno parte integrante del processo di studio.

L'analisi dei risultati degli esami riflette, per l'insegnante, l'efficacia del processo di insegnamento e, per lo studente, i suoi punti di forza e di debolezza, al fine di aiutarlo a concentrarsi sui contenuti la cui padronanza è ancora carente.

Raccolte di lavori

Il portfolio è una raccolta di lavori svolti dagli studenti durante lo studio. Questa raccolta rispecchia gli sforzi fatti, i progressi ed i successi degli studenti nel processo di apprendimento della lingua.

Vi si può includere compiti a casa, lavori scritti, registrati o fotografati, temi, presentazioni multimedia ecc.

Il portfolio è un mezzo che assiste sia l'insegnante che lo studente nella comprensione del percorso didattico personale compiuto da ciascuno studente. Serve anche come strumento educativo per incoraggiare lo studente ad assumere la responsabilità del proprio apprendimento.

Al fine di determinare il voto medio, si consiglia di calcolare i diversi mezzi di giudizio nel seguente modo:

compiti esecutivi	esami e quiz	Raccolte di lavori (portfolio)
20%	60%	20%

Inoltre, si raccomanda di non accontentarsi di un giudizio meramente numerico; è importante utilizzare anche metodi di giudizio qualitativo, che costituirà un elemento costruttivo nel processo di apprendimento.

L'uso di diversi strumenti di giudizio permette di valutare i successi dello studente e tracciare per l'insegnante i metodi di insegnamento adatti agli specifici studenti, considerando le diversità individuali – le differenti abilità, i diversi tipi d'intelligenza, gli interessi ed i vari stili di apprendimento.

Siti internet consigliati

Siti internet consigliati per i ragazzi liceali

1. ASCOLTO E COMPRESIONE DEI TESTI

<http://learn-italian.blogspot.com/>

2. CORSO DI ITALIANO MULTIMEDIALE

<http://homes.chass.utoronto.ca/~ngargano/corsi/varia/indextesto.html>

3. LESSICO E GRAMMATICA DI BASE

<http://webs.racocatala.cat/llengua/it/>

<http://www.iprase.tn.it/old/ABC/Abcmenu.html>

4. CANZONI ITALIANE CON TESTI ED ESERCIZI (CON VIDEO DA YOUTUBE)

<http://www.oneworlditaliano.com/italiano/video-youtube-in-italiano.htm>

5. ARTE RINASCIMENTALE

<http://www.youtube.com/watch?v=Mhf3DZFOer8>

<http://www.youtube.com/watch?v=al0TFCw16YQ&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=al0TFCw16YQ&feature=related>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Rinascimento>

http://it.wikipedia.org/wiki/Michelangelo_Buonarroti

http://it.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci

6. MATERIALI DIDATTICI

<http://www.scudit.net/mdindice.htm>

<http://www.scudit.net/mdindicelivello.htm>

Siti internet consigliati per insegnanti

1. FORMAZIONE DI FORMATORI

www.irre.toscana.it/italiano_l2/l2.htm

Le metodologie, gli approcci e le glottotecnologie: apprendimento dell'Italiano LS e L2

www.edscuola.it/stranieri

Sito per l'Educazione Interculturale e la Didattica della Lingua italiana come Seconda

Sito ricco di link; interventi di Balboni, Porcelli ecc. sull'insegnamento dell'italiano LS E L2

<http://for.indire.it/docenti/login/index.php?Msg=>

Sito dell'Agenzia nazionale per lo sviluppo dell'autonomia scolastica

Contiene offerte di formazione e proposte di innovazione nella didattica

2. SITI CONTENENTI PROPOSTE DI CORSI COMPLETI

www.dienneti.it/italiano/stranieri.htm

Portale e directory per l'educazione e la didattica

<http://webs.racocatala.cat/llengua/it/index.html>

Propone attività linguistiche scritte ed orali ricche e varie, blog e chat

<http://www.oneworlditaliano.com/>

Corso di Italiano: dialoghi, audio, vocabolario, grammatica, esercizi

Sito ricco di materiali e di proposte didattiche

www.initalia.rai.it

Sito di Rai Educational e del MIUR

Organizzazione modulare, completo e di facile consultazione

<http://www.grammaticaitaliana.net>

Sito che propone una serie di lezioni e materiale interattivo a vari livelli

<http://www.italica.rai.it/lingua/corso.htm>

Rai Internazionale: corso elementare multimediale interattivo

www.locuta.com

Il sito offre materiale vario, non sempre organizzato per progressivi livelli di competenze

3. SITI CONTENENTI PROPOSTE DIDATTICHE CON LINGUA VEICOLARE

www.oggi-domani.com

20 lezioni a tema con schede d'ascolto graduate per complessità lessicale e grammaticale con supporto e traduzione in inglese

www.iluss.it

Corso ed attività di lettura, comprensione, ascolto

<http://homes.chass.utoronto.ca/~ngargano/corsi/varia/indextesto.html>

Eserciziario per corsi di Lingua italiana livello iniziale e intermedio, con ausilio della lingua inglese

<http://www.bbc.co.uk/languages/italian/index.shtml>

Portale della BBC, offre gratuitamente una quantità di risorse multimediali audio e video per l'apprendimento e insegnamento dell'italiano L2 con ausilio della lingua inglese

<http://corso.italica.rai.it/>

Video didattici, spiegazioni in portoghese, spagnolo, inglese, tedesco

www.quia.com/shared/italian

Sito che propone 554 attività ludiche di rinforzo per l'apprendimento della lingua italiana

<http://web.uvic.ca/hispanital/italian/italian100/>

University of Victoria, Dipartimento di Ispanistica e Italianistica

cruciverba, quiz, attività di completamento

<http://www.locuta.com/classroom.html>

"The Italian electronic classroom", progetto del Centro studi italiani

Esercizi di grammatica, lessico, fonetica, spiegazioni grammaticali ecc.

Lecture, ascolti, esercizi stampabili

4. BLOG

<http://provailtuoitaliano.blogspot.com/2010/10/esercizio-di-ascolto-livello-b2-2.html>

Accademia del Giglio: ascolti ed esercizi per studenti di livello B1/B2

<http://www.adgblog.it/2009/02/10/videocomprensione-risparmio-digitale/>

Accademia del Giglio: ascolti per studenti di livello B2/C1

<http://www.adgblog.it/2009/03/19/esercizio-ditaliano-per-studenti-stranieri-di-che-parla-il-film/>

Accademia del Giglio: trailer di film con scheda riassuntiva

<http://www.adgblog.it/2008/06/17/fantozzi-si-mette-a-dieta-videocomprensione/>

Accademia del Giglio: video con esercizi

<http://learn-italian.blogspot.com/>

Brevi filmati con esercizi di comprensione livello medio e avanzato

5. SITI CON ESERCIZI GRAMMATICALI: COMPrensIONE, DIZIONE...

www.dienneti.it/italiano/comunicare.htm

Portale di siti che presentano percorsi e materiali utili alla comunicazione in lingua

<http://space.comune.re.it/circscand/index.html>

Fornisce una valutazione dei materiali presenti online su siti specifici per l'insegnamento dell'Italiano

www.atuttascuola.it

Portale delle risorse didattiche gratuite on-line del prof. Gaudio

<http://www.conversazione.net>

Lecture, ascolti, esercizi interattivi e da stampare

www.italianoperlostudio.it

Progetto per lo studio del Dipartimento di Italianistica dell'Università di Parma

-in costante ampliamento-

<http://utenti.lycos.it/italianonline/>

Ampia scelta di esercizi e materiali

<http://www.attori.com/dizione/Diz00.htm>

Schede di fonetica con la corretta pronuncia di vocali, s, z

http://www.puntolingua.it/esercizi_intro_ita.asp

Esercizi di grammatica suddivisi per livello

<http://venus.unive.it/italslab/quattropassi/uno.htm>

“Quattro passi nell’italiano” Attività di comprensione e di riflessione grammaticale. Livello B1-B2, adulti

http://venus.unive.it/italslab/files/Scheda:_di_attitudine_alle_LS_L2.doc

Scheda di analisi all’attitudine linguistica, utilizzabile anche per l’autoanalisi

6. LETTERATURA

www.dienneti.it/letteratura.htm

Portale ricco di informazioni relative a siti contenenti testi letterari

www.liberliber.it

Offre un’ampia scelta di classici

www.letteraturaitaliana.net

Ampia scelta di testi ed autori classici in versione integrale

www.dienneti.it/favole_fiabe.htm

Portale che presenta siti contenenti fiabe e favole con testi scritti e letti

www.ilnarrastorie.it

Sito utile e di agevole consultazione con favole e fiabe classiche e testi di Collodi, Gozzano, Capuana

www.letteratura.it

Ricco panorama di autori anche del Novecento. Enciclopedie della letteratura e dizionari online

www.lettere libere.net

Portale che permette di scaricare libri, manuali, guide in modo semplice e gratuito

www.linguaggioglobale.com

Sito che presenta raccolte di testi di varie discipline, miniracconti, fiabe ecc.

www.pelagus.org

Archivio di classici della letteratura italiana

7. CULTURA

www.beniculturali.it

Sito del Ministero dei beni culturali. Informazioni e materiali relativi agli aspetti salienti del patrimonio culturale italiano

<http://www.scudit.net/mdindice.htm>

Materiale didattico dal livello base all'avanzato, aggiornato costantemente. Offre materiale vario. Attività di riflessione linguistica, lettura e comprensione ecc.

<http://www.zanichelli.it/benvenuti/index.html>

Sito ricco di esercizi non solo grammaticali: schede di storia, geografia, civiltà

www.culturaitaliana.alice.it

Sito del motore di ricerca "Virgilio". Offre links di cultura e critica letteraria

www.sussidiario.it

Portale di cultura italiana

8. SPETTACOLO

www.mymovies.it

Sito ricco di trailer e brevi schede tecniche

www.cinemalia.it

Sito ricco di recensioni, trailer e articoli

www.librettidopera.it

Libretti di opere per autori e titoli

www.tuttotesti.com

Testi di canzoni con video da Youtube

www.composizioni.it/artistiit.htm

Portale italiano di musica, moda e spettacolo

9. DIZIONARI

<http://bau.unical.it/dizionari.htm>

Sito con dizionari online o consultabili in bau

<http://parole.virgilio.it/parole/>

Sito di agevole consultazione, meno agile la sezione di sinonimi e contrari

<http://dizionari.repubblica.it/>

Definizioni poco appropriate e/o precise, per l'agg.. rimanda al sostantivo

<http://dizionari.hoepli.it/Default.aspx>

Consultazione agile e intuitiva, attendibile

<http://www.etimo.it/>

Fantastico, non completo

Selezione di materiali didattici e dizionari

1. Amici del Mediterraneo – corso di lingua italiana per la scuola secondaria (5 volumi incluso glossario italiano-ebraico-arabo, Istituto Italiano di Cultura di Tel Aviv e Università per Stranieri di Siena, edizione per le scuole israeliane 2007)
2. Sillabo per i cinque gradi del corso di lingua e cultura italiana dell'Università per stranieri di Perugia, (F. Minciarelli, A. Comodi, Guerra)
3. Livello soglia per l'insegnamento dell'italiano come lingua straniera (Nora Galli De' Paratesi - Consiglio d'Europa)
4. Manuale di glottodidattica (A. Ciliberti, La Nuova Italia)
5. L'italiano come prima o seconda lingua (G. B. Moretti, Guerra)
6. Lessico di frequenza dell'italiano parlato (T. De Mauro et al., Etaslibri)
7. Guida all'uso delle parole (T. De Mauro, Editori Riuniti)
8. Dizionario avanzato dell'italiano corrente (T. De Mauro, Paravia)